

Štoreški

ŽELEZAR

Leto XVI.

1976

November

Št. 11

Proizvodnja slovenskih železarn v oktobru

Deseti mesec je že za nami in kar prehitro se bližamo koncu leta. V oktobru doseženi rezultati so mestoma celo boljši od pričakovanih in pomenijo tudi rahlo izboljšanje skupnih poslovnih uspehov. Na pohodu so znaki, ki pomenijo izboljšanje stanja naročil, a so tudi rezultat prizadevanj kolektiva v realizaciji akcijskih programov za izboljšanje poslovanja. Povečana blagovna proizvodnja, ki je v železarnah dosegla mesečno načrtovano količino kaže na bližnjo normalizacijo stanja. Osnove za povečano proizvodnjo niso bile v vseh delovnih organizacijah enake in žal je bila proizvodnja jekla v Železarni Ravne še vedno dušena. Mesec oktober je bil posebno uspešen po rezultatih za železarno Jesenice, ki je s 107% izvršitve načrta blagovne proizvodnje največ doprinesla, da je dosežen po dolgem času tudi skupen mesečni načrt blagovne proizvodnje za železarno. Mesečna odprema nad

34.000 ton proizvodnje je gotovo tudi po dolgem času redek uspeh. Po količini sicer ne posebno pomemben dosežek, vendar rezultat, ki pomeni v proizvodni strukturi železarne Jesenice in Slovenskih železarn bistven preokret in spremembo, je pa prvih 185,5 ton odpremljenih hladno valjanih trakov za prodajo iz naše hladne valjarne.

Proizvodnja surovega železa je bila izvršena z 108%, ker so na visokih pečeh železarne Jesenice presegli mesečni načrt za 13%. V Železarni Store so imeli na elektro-plavžu več zastojev in so mesečni načrt izvršili le z 93%. Proizvodnja jekla je bila zopet nekaj nižja kot septembra. Za pomanjkanje naročil značilen je bil še vedno namerni zastoj 40-tonske elektro peči v Železarni Ravne, kjer so izvršili le 81% poprečnega mesečnega načrta. V Železarni Store so v proizvodnji jekla presegli mesečni načrt za 20% in imajo zbir-

no že celo mesečno proizvodnjo v dobrem. V jeklarni železarne Jesenice so zaostali za planom za nekaj sto ton in znaša izvršitev 99%. Skupno znaša izvršitev v proizvodnji jekla 97% mesečnega načrta in zbirni zaostanek 4%.

Blagovna proizvodnja se je zopet močno približala 60.000 tonam in je bil mesečni plan praktično iz-

vršen, kot že rečeno, predvsem zaradi presežka Železarne Jesenice. V Železarni Ravne so izvršili mesečni načrt 80% in v Železarni Store 98%.

Pri predelavcih so mesečni načrt presegli v Plamenu za 6%, v Verigi so ga dosegli, zaostajajo pa v Tovilu in Žični, kjer se povečuje (Dalje na 2. strani)

GLASUJMO »ZA«

Združevanje sredstev občanov za zadovoljevanje njihovih skupnih potreb na osnovi solidarnosti in vzajemnosti je pravzaprav že stalen, trajen način v naši socialistični samoupravni družbi. Bolj ko se je umikala država z zakonskimi oblikami samoupravnemu dogovarjanju, bolj je prihajalo v zavest spoznanje, da si je mogoče oblikovati osebni in družbeni standard tako, da se izboljšuje materialna, gospodarska situacija. S tem pa je možno nameniti večji del ustvarjenega dohodka in osebnega dohodka za ustvarjanje boljših pogojev za uresničevanje vsakodnevnih potreb občanov, še zlasti pa najmlajših. Celje je moralo kot regionalno središče vložiti velike napore in sredstva, da se je hudo zaostajanje pogojev dela v družbenih dejavnostih prilagajalo potrebam občanov. Hkrati pa je že od samega začetka spoznalo potrebo, da solidarno pomaga razvoju ostalih, izvenobčinskih območij. Razvoj družbeno-ekonomskih odnosov na samoupravni osnovi spodbuja občane, da združujejo in usmerjajo ustvarjeni dohodek in osebni dohodek za potrebe v svojih krajevnih skupnostih za ceste, vodovod idr., hkrati pa tudi podpirajo, da se del sredstev proračuna in samoupravnih interesnih skupnosti solidarno namenja za enakomernjši razvoj Slovenije in Jugoslavije.

Samoprispevek, ki so ga v tako visokem odstotku (73) 6. februarja 1972 izglasovali občani za program razvoja otroškega varstva in osnovnega šolstva v Celju, je tako samo potrdil visoko stopnjo osveščenosti občanov, da je mogoče le s solidarnostjo in vzajemnostjo uresničiti družbeno in samoupravno dogovorjene cilje.

Razmere, ki so pogojevale sklep občinske skupščine, da se pristopi k referendumu, so znane: stotine odklonjenih otrok v vzgojno varstvenih zavodih in s tem vse težave, ki jih neurejeno varstvo povzroča ter več kot polovica osnovnih šol v občini, ki so delovale v dveh, tudi treh izmenah. Sredstva, zbrana v proračunu in v samoupravnih interesnih skupnostih, niso zadoščala, da se stanje popravi. Zahvaljujoč tudi takšni obliki združevanja sredstev lahko trdimo, da je bil storjen v Celju znaten napredek na nekaterih področjih družbenih dejavnosti.

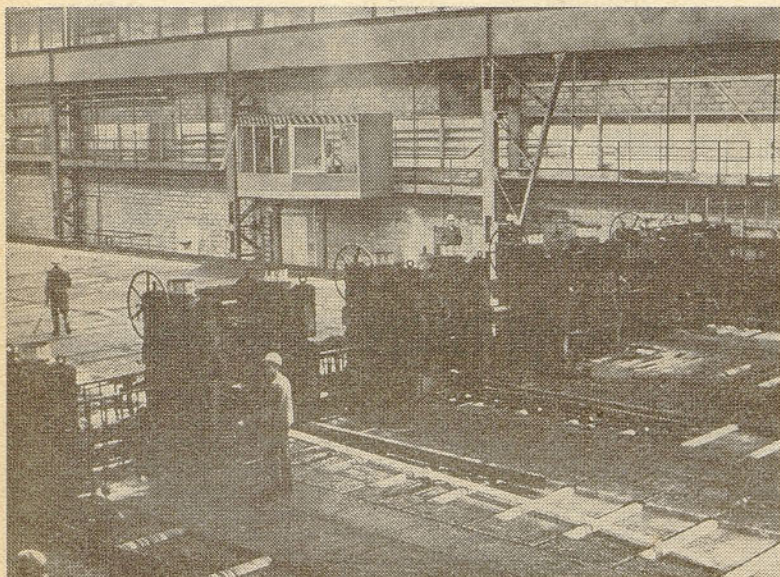
Smo v obdobju iztekanja prvega samoprispevka. Ugotavljamo njegovo učinkovitost tako v smeri izboljševanja materialnih pogojev osebnega in družbenega stan-

darda, kakor tudi kot sredstvo obveščanja delovnih ljudi in občanov, da je mogoče le s skupnimi napor napredovati. Hkrati pa smo prešli več kot enoletno obdobje priprav na sprejem novega srednjeročnega načrta. Ugotavljali smo, da smo mnogo dosegli, da pa tudi še mnogo manjka.

Kljub navedenim rezultatom in uspešnosti razvoja družbenih dejavnosti, nam torej zahteve po skladnem ekonomsko-družbenem razvoju naše občine, zaostajanje posameznih področij za potrebami in zastavljenimi družbenimi cilji narekujejo in zahtevajo hitrejšo realizacijo ciljev in nalog, ki smo si jih zastavili z nadaljnimi programi. Izhajati moramo iz nujnosti po še bolj intenzivni preobrazbi družbeno-ekonomskih odnosov, ob razvijanju samoupravljanja, hitrejšem razvoju gospodarstva in družbenih dejavnosti ter družbenega in osebnega standarda. Da bomo to dosegli, si moramo zagotoviti potrebne

- materialne pogoje,
- ustrezne kadre in politiko zaposlovanja,

(Dalje na 2. strani)

VSEM SODELAVCEM
OB DNEVU REPUBLIKE
ISKRENE ČESTITKE

GLASUJMO »ZA«

(Nadaljevanje s 1. strani)

— povečano proizvodnjo dela,
— ustrezno rast povprečnih
realnih osebnih dohodkov,
— zagotoviti ustrezna material-
na investicijska vlaganja.

Najpomembnejši cilji in iz njih
izhajajoče naloge na področju
družbenih dejavnosti so:

PREDŠOLSKA VZGOJA IN VARSTVO

Čeprav smo glede skupnega
števila zajetih otrok v vzgojno
varstvene zavode nad slovenskim
povprečjem, pa smo glede zajet-
ja otrok v organizirano varstvo,
ob upoštevanju zaposlenih mater,
pod povprečjem v Sloveniji. To
dokazuje tudi vsakoletno odklan-
janje otrok v vzgojno varstvene
zavode, zlasti v urbaniziranih
središčih.

Srednjeročni načrt, ki ga je iz-
delala skupnost otroškega varstva
zato predvideva vsaj 40-odstotno
zajetje otrok v organiziranem
varstvu, tj. okrog 1100 novih
mest, od tega 700 v VVZ, ostalo
pa z ostalimi oblikami (potujoči
vrtni, družine). Skupnost predvi-
dva zgraditev, dograditev in a-
daptacijo naslednjih objektov:
VVZ Nova vas, Frankolovo, Voj-
nik, Smartno, Otok, Ljubečna ter
oddeleki ob šolah Lava, Hudinja,
Golovec, Štore. V ta namen bo
potrebno zagotoviti 40,850.000 din.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Osnovni cilji, ki si jih skupnost
postavlja v tem obdobju so:

a) Postopno uveljavljanje celo-
dnevne šole, tako da bi zajeli do
leta 1980 25 odstotkov otrok. V ta
namen bo potrebno:

— nadaljevati s sproščanjem
kapacitet v nekaterih preobrem-
enjenih šolah s tem, da se ob iz-
gradnji novih kapacitet in adap-
taciji obstoječih izboljšuje mreža
šolskih okolišev;

— zagotoviti pogoje za uvaja-
nje nove vsebine pouka, zlasti tu-
di na področju glasbene vzgoje;

— ustvariti prostorske pogoje
za 25-odstotno zajetje otrok v po-
daljšanem bivanju kot prehodni
obliki k celodnevni osnovni šoli;

— približati se enozmenskemu
pouku in osip zmanjšati na 10 od-
stotkov.

V ta namen izobraževalna
skupnost planira, razen osnovne
šole Lava, še izgradnjo nove os-
novne šole v Novi vasi s celo-
dnevnim poukom, dozidavo in a-
daptacijo glasbene šole ter
izgradnjo telovadnice pri osnovni
šoli v Frankolovem.

V te namene bo potrebno pri-
dobi 80,000.000 din.

b) Na področju usmerjenega iz-
obraževanja uveljaviti nov kon-
cept izobraževanja za delo ob de-
lu. V ta namen bo potrebno, raz-
en dokončanja I. faze tehniške-
ga šolskega centra in telovadnice
ekonomskega šolskega centra, pri-
četi z II. fazo izgradnje TŠC in
zdravstvene šole, zgraditi gostin-
sko šolo. V ta namen bo predvi-
doma potrebno 111,734.000 din.

KULTURA

Zahteva po približevanju kul-
ture delovnim ljudem in občanom
narekuje (razen pravih oblik de-
lovanja):

— zagotovitev ustreznih pogo-
jev za delovanje amaterske de-

javnosti v krajevnih skupnostih;
— potrebo po izgradnji novih
ali adaptaciji obstoječih družbe-
no kulturnih centrov v krajevnih
skupnostih Hudinja, Vojnik, Što-
re, Trnovlje, Strmec, Socka.

Razmere v zgodovinskem arhi-
vu pa zahtevajo nove kapacitete.
Kulturna skupnost predvideva, da
bo za te namene potrebnih okoli
28,000.000 din.

ZDRAVSTVO

Zaostajanje pogojev v zdrav-
stvu za širjenjem števila prebi-
valstva, zaposlenih in vseh zava-
rovancev zahteva na področju
zdravstva pomembne investicijs-
ke posege. Skupnost zdravstve-
nega varstva planira izgradnjo
novih prostorov v Bolnici Celje,
širjenje prostorov v zdravstven-
nem domu in izgradnjo zdrav-
stvene postaje v Vojniku ter Što-
rah, izgradnjo prostorov v zavo-
du za socialno medicino in higie-
no, lekarn, dograditev učilnic šole
za zdravstvene delavce in so-
financiranje šolskih ambulant.
Skupno bo za te namene potreb-
no 359,268.000 din.

SOCIALNO SKRIBSTVO

Razmere na področju varstva
ostarelih in varstva mladoletni-
kov zahtevajo sanacijo doma o-
skrbovancev v Novem Celju,
funkcionalno dograditev doma u-
pokoencev v Celju (za polpokret-
ne, zdravstveno varstvo) in uspo-
sobitev delavnice pod posebnimi
pogoji. Skupnost socialnega skrb-
stva predvideva, da bo za to po-
trebnih 37,500.000 dinarjev.

TELESNA KULTURA

Nadaljnja izgradnja telovadnic
in rekreacijskega centra na Go-
lovcu in Mlinarjevem Janezu bo
izboljšala razmere na področju
pokritih površin. Zato bo potreb-
no v prihodnje usmeriti skrb v iz-
gradnjo tistih objektov, ki bodo
omogočali širšemu krogu občanov
njihovo uporabo. Sem sodijo zla-
sti objekti v krajevnih skupno-
stih, površine pri šolah in otroška
igrišča.

Skupnost planira, da bi bilo za
to potrebno 15,000.000 dinarjev.

**Skupno bi bilo za navedene in-
vesticije potrebnih 672,352.000 din**

Samoupravne interesne skup-
nosti predvidevajo, da bodo v
prihodnjem obdobju lahko obli-
kovale sredstva iz naslednjih vi-
rov:

— sredstva občinskih SIS

112,196.000 din

— regijska in republiška sredstva

349,562.000 din

— iz dohodka TOZD

31,000.000 din

— iz drugih virov

55,948.000 din

Skupaj :

548,742.000 din

Za uresničitev postavljenih ci-
ljev in nalog, kljub usmeritvi
srednjeročnega načrta (katerega
povzetek so navedeni podatki), da
se delež investicij v družbenem
proizvodu za družbeni standard
poveča na 6,8, z navedenimi viri
ne bo mogoče uresničiti.

**Zato je nujno in neobhodno
pristopiti k nadaljnjemu združ-
evanju sredstev iz samoprispevka.**

Samo do konca leta 1980 pri-
manjkuje 123,610.000 din za po-
kritje predloženega programa in-

vesticij po cenah iz leta 1975. Ob
odločitvi za ponovni referendum
za 5 let, tj. do leta 1982, pa bodo
te potrebe nedvomno še višje.

Družbeni plan občine in razvoj-
ni načrti samoupravnih interes-
nih skupnosti predvidevajo, da bi
se referendumsko sredstva name-
nila zlasti za naslednje **prednost-
ne naloge:**

— za pospešeno gradnjo novih
VVZ, da se povečajo možnosti
vključevanja otrok v varstvene
ustanove, vrtnice in varstvene od-
delke, da bodo zaposleni starši
mogli zbrano in odgovorno oprav-
ljati svoje delo v delovnih orga-
nizacijah;

— za pospešeno gradnjo novih
osnovnih šol, da se odpravi stiska
v njih, da zagotovimo vsem otro-
kom enake pogoje za razvoj in
izobraževanje in postopno uve-
ljavimo celodnevno šolo z vso
njeno bogato vsebinsko in orga-
nizacijsko strukturo;

— za investicije v izgradnjo in
adaptacijo kulturnih domov, da bi
se v že obstoječih in na novo pla-
niranih družbenokulturnih cen-
trih približale delovnim ljudem
in občanom vse vrste kulturnih
dobrin, hkrati pa upoštevati tu-
di širjenje moralno-etičnih vred-
not in samoupravne socialistične
zavesti;

— otroško varstvo: VVZ v višini	12,500.000 din
— izobraževanje: osnovna šola Nova vas,	
— telovadnica Frankolovo, glasbena šola (prizidek)	60,000.000 din
— kultura: družbeno-kulturni centri Vojnik,	
— Hudinja, Strmec, Socka	12,000.000 din
— zdravstvo: ZP Vojnik, ZP Štore,	
— Zdravstveni dom Celje in Bolnica Celje	30,000.000 din
— socialno skrbstvo: Novo Celje (adaptacija)	6,000.000 din
Skupaj :	120,500.000 din

Če želimo predvideni srednje-
uspešni zbrati le z 1,5-odstotnim
ročni program do leta 1980, ki
samo prispevkom iz neto osebnih
dohodkov. Če se za to ponudbo ne
sprejeli v juliju letos, re-
dohodkov. Če se za to ponudbo ne
lizirati in slediti potrebam druž-
odločimo, se bomo morali odločiti
benega standarda, je nujno raz-
odločimo, se bomo morali odločiti
pisati nov krajevni samoprispe-
o spremembi navedenega progra-
spremembi navedenega progra-
vev. Vsoto 120,500.000 din bomoma.

Proizvodnja slovenskih železarn

(Nadaljevanje s 1. strani)

je tudi zaostanek za zbirnim pla-
nom. Medtem ko bosta Plamen in
Veriga letni načrt proizvodnje še
lahko dosegla, v Tovilu in Žični
ni za to realnih možnosti. Predelo-
valci so izvršili v oktobru mesečni
načrt 93%, za zbirnim pa zaostaja-
jo ob koncu desetega meseca za
91% ali nekaj manj, kot znaša
enomesečni plan.

Skupno smo v blagovni proiz-
vodnji v Slovenskih železarnah za-
ostali samo okoli 300 ton za me-
sečnim načrtom. To je manj kot
1% in vendar se v tem zaostan-
ku lahko skriva pomemben poslov-
ni delež za poedino delovno orga-
nizacijo in TOZD, čeprav je sku-
pne dosežes skoraj 100% izvrši-
tve.

Mesec oktober je za večino de-
lovnih organizacij v Slovenskih
železarnah pomemben tudi zaradi
preokreta v eksterni realizaciji.

Po dolgih mesecih je prvič, da
je dosežena skupna načrtovana
mesečna vrednost prodaje. To je
tudi eden glavnih znakov, ki ka-
žejo, da se obrača na bolje.

— z izgradnjo nekaterih objek-
tov za zdravstveno dejavnost iz-
boljšati osnovno, preventivno in
sistematično zdravstveno varstvo,
skrajšati čakalno dobo in izbolj-
šati kvaliteto zdravstvenih uslug.

— ohraniti, utrjevati in izbolj-
šati zdravje prebivalcev vseh
starosti, zagotoviti skladen teles-
ni in duševni razvoj otrok in mla-
dine ter na ta način povečati de-
lovno in obrambno sposobnost
delovnih ljudi in občanov;

— zmanjšati število socialnih
problemov in aktivno nuditi po-
moč in varstvo vsem potrebnim;

— zmanjšati število socialnih
problemov in aktivno nuditi po-
moč in varstvo vsem potrebnim;

— še nadalje je potrebno kre-
piti vlogo krajevnih skupnosti,
kar bo doseženo z učinkovitim
angažiranjem delovnih ljudi in
občanov, samoupravno organizi-
ranih v skladu z delegatskimi
razmerji in politično organizirani
v fronti SZDL ter ustvarjanjem
in opremljanjem življenjskega
prostora in okolja, kjer živijo.

Samoupravne interesne skup-
nosti bi v ta namen iz sredstev
samoprispevka zgradile in pora-
bile:

Če želimo predvideni srednje-
uspešni zbrati le z 1,5-odstotnim
ročni program do leta 1980, ki
samo prispevkom iz neto osebnih
dohodkov. Če se za to ponudbo ne
sprejeli v juliju letos, re-
dohodkov. Če se za to ponudbo ne
lizirati in slediti potrebam druž-
odločimo, se bomo morali odločiti
benega standarda, je nujno raz-
odločimo, se bomo morali odločiti
pisati nov krajevni samoprispe-
o spremembi navedenega progra-
spremembi navedenega progra-
vev. Vsoto 120,500.000 din bomoma.

V izvozu so bili doseženi zelo
pestri rezultati. Na eni strani ima-
mo visoke prekoračitve mesečnih
poprečij kot pri Jesenicah z 49%
in Plamenu 26%, v Štorah so pa
izvršili samo 32% načrtovane po-
prečne mesečne količine izvoza.
Po vrednosti je slika podobna, če-
prav so prekoračitve manjše in je
zaostanek v Štorah samo 32%. Po
desetem mesecu kaže, da bomo ko-
ličinski plan izvoza presegli, vre-
dnostnega bomo pa komaj dosegli,
trenutni zaostanek znaša okoli
2%.

Samo dva meseca sta še pred
nami, pravzaprav mesec in pol.
Oktober že daje rezultate, ki obe-
tajo boljše čase. Razveseljivo je,
da prizadevanja za izvrševanje ak-
cijskih programov prinašajo sado-
ve, ki se kažejo tudi v poslovnih
rezultatih. Zadnji tedni letošnjega
leta pa pomenijo predvsem priza-
devanje, da popravimo stanje ob
polletju in po devetih mesecih in
pa dober štart v prihodnje gospo-
darsko leto, drugo leto tekočega
srednjeročnega načrta.

Milan Marolt, dipl. ing.

DELO SAMOUPRAVNIH ORGANOV

EKONOMSKO GOSPODARSKI ODBOR

3. seja, 14. septembra 1976

1. Odbor je pregledal sklepe prejšnje seje in se seznanil s poročilom o proizvodnji, naročilih in vrednosti realizacije za tozod Mehanska obdelava v prvih 6 mesecih letošnjega leta.

Pri obravnavi omenjenega poročila je odbor ugotavljal različne obračune in pomanjkljivosti podatkov, ki jih daje služba EOS ter nerեսnost te službe glede ustnega poročanja na seji ekonomskega gospodarskega odbora.

Po daljši in tehtni razpravi so sklenili:

a) Odbor želi odgovor, do kdaj bo možno podati realne rezultate poslovanja tozodov.

b) Komisija, ki je bila imenovana s strani tozoda livarn in tozoda mehanska obdelava naj ob pomoči služb razčisti dohodkovne odnose med prizadetima tozodoma in domnevno prelivanje sredstev, nakar naj odboru o rezultatih poroča.

Ugotovitve komisije naj se uveljavijo pri obračunu za III. kvartal oziroma za 9 mesecev letošnjega leta.

c) Določila o dohodkovnih odnosih med tozodi naj se vnesejo v SS o temeljnih planiranja za leto 1977.

2. Odbor poročila o izvršitvi letnega in operativnega plana za julij 1976 ni obravnaval, ker na seji ni bilo ustrezne obrazložitve, za kar je izrekel kritiko strokovni službi, ki obrazložitve ni zagotovila.

3. Odbor je sprejel operativni plan za september, ob tem pa ponovno opozoril službo, da skuša pripraviti gradivo za obravnavo pravočasno, tako da bi odbor lahko zasedal najkasneje do 10. v mesecu.

V kolikor pride do kakršnekoli zamude glede priprave materiala, je potrebno odbor o tem obvestiti.

4. Dopolnil je sklep št. 16 s 1. seje, tako da se gradivo, ki se redno obravnava na sejah tega samoupravnega organa pošlje članom predhodno — takoj ko je na razpolago in brez posebne označbe, da gre za gradivo ekonomskega gospodarskega odbora.

5. Seznanil se je s komercialnim poročilom za julij in ugotovil, da se je v tem mesecu že za-

čelo odražati povišanje cen nekaterih proizvodov.

6. Potrdil je sklepe 1. in 2. seje komisije za racionalizacije s tem, da se zadržita sklepa št. 3 s prve seje (rac. predlog št. 142/16/76) in št. 12 z druge seje (rac. predlog št. 152/26/76).

Komisija za racionalizacije naj do prihodnje seje ekonomsko gospodarskega odbora pripravi predlog v zvezi z realizacijo teh dveh sklepov.

7. Ker je bil predložen predlog za odpis razlike po zaključku št. 1882 pomanjkljivo obrazložen, je odbor sklepanje o odobritvi odpisa razlike preložil in ga bo obravnaval, ko bo predlog ustrezeno utemeljen.

8. Odobril je nadurno delo in sicer v TOZD Gradbeno komunalno stanovanjsko gospodarstvo, ki je bilo opravljeno v gradbenem oddelku v času od 11. do 21. 8. 1976. Odobri se 32 ur preko rednega delovnega časa in 32 ur na dan tedenskega počitka.

Tov. Ireni Ivanuša iz SNG — operativa se odobri za mesec avgust 50 nadur za opravljen nadzor pri gradbenih delih v obeh livarnah.

9. Naknadno je odobril udeležbo na strokovni ekskurziji v ČSSR tov. Tomu Majerju, strugarju iz mehanske obdelave.

Prav tako je naknadno odobril potovanje na Madžarsko tov. Michaelu Omerzu, strojnemu tehniku iz oddelka za kakovost.

10. Odbor je bil seznanjen, da so podali pismena poročila o službenih potovanjih inž. Mirko Doberšek s potovanja v Bolgarijo, Drago Zupane in Zdravko Salobir s potovanja v Italijo.

11. Odobril je še naslednja službena potovanja:

— Francu Trafeli v Avstrijo,
— Danielu Mahnetu, Antonu Vrečku in Rudiju Tovorniku v Italijo,

— inž. Slavku Plevniku, dr. Bogdanu Sicherlu in inž. Niku Zakonjšku v Avstrijo.

Odbor ponovno pripominja, da je potrebno v predlogih za odobritev službenih potovanj točno navesti vse zahtevane podatke, prav tako tudi stroškovno mesto, ki ga bremenijo stroški potovanja.

EKONOMSKO GOSPODARSKI ODBOR

4. seja, 13. oktobra 1976

1. Odbor je pregledal in potrdil sklepe 3. seje ter se seznanil z njihovo realizacijo. Ob tem je poslušal ustno obrazložitev vprašanj, ki jih je na prejšnji seji naslovil na ekonomsko organizacijski sektor.

2. Odbor je sprejel sklep, da se odobri odpis razlike po zaključku 1882 za uvoz naprave Alfa-Laval, Tumba in sicer SKr. 42.000, oziroma 156.580,20 din kot ostank razlike uvoznega zaključka.

3. Ekonomsko gospodarski odbor se je seznanil z reševanjem spornih vprašanj glede dohodkovnih odnosov med TOZD mehanska obdelava in TOZD Livarn in glede izplenov na valjih.

4. Odbor se je seznanil z izvršitvijo letnega operativnega plana za mesec julij in avgust ter z informacijo glede kolektivnih dopustov po TOZD, ki naj bi bili tako organizirani, da v proizvodnji ne bi prišlo do zaostanka pri delu. Informacijo o tem je podal tov. Burnik.

5. Odbor je po obravnavi sprejel operativni plan za oktober s priporočilom, da se zastavljeni plan čim bolj realizira, oziroma da se teži k optimalizaciji planov, ki so pred nami v letošnjem letu, kot tudi njihovi izvršitvi, z namenom izboljšati slabo finančno stanje v podjetju. Ekonomsko gospodarski odbor zadolžuje razvojni oddelek, da mu pošilja informativna poročila o stanju oziroma izvrševanju potrjenih razvojnih nalog.

6. Obravnavana je bila problematika valjev tako domačih kot za izvoz v Rusijo in priporočano komercialnemu sektorju, tozod MO in tozod Livarn, da skupaj napravijo vse, da bi se omilili zaostanki v dobavah domačim kupcem. V bodoče naj se sprejema toliko naročil, kolikor jih je s polno angažiranostjo možno narediti.

7. Odbor je bil seznanjen, da so podali pismeno poročilo o službenem potovanju dipl. inž. Slavko Plevnik, dipl. inž. Niko Zakonjšek in dr. Bogdan Sicherl s potovanja na Dunaj pri firmi IN-DAG Combusta.

8. Odobril je naknadno službeno potovanje za tov. Marjana Beleja, dipl. oec. v Italijo in na Poljsko.

9. Na osnovi predloga štaba za vpis posojila občine Celje, dopisa službe družbenega knjigovodstva, predloga direktorja in razprave, je odbor sklenil priporočiti delavskim svetom tozodov, da sklenejo, da se pristopi k vpisu posojila za ceste in sicer v predlagani višini 1% od bruto OD v letu 1975, kar znaša za celotno DO približno 1.500.000 din.

Predlog se z obrazložitvijo in razrazom obveznosti posameznega tozoda posreduje delavskim svetom.

10. Naknadno je odobril nadurno delo za komercialni sektor, in sicer:

— za uvoz 60 ur
— za skl. prodaje 28 ur
— za skl. nabave 10 ur

Odbor je opozoril, da morajo posamezne službe v prihodnje predloge o opravljenem nadurnem delu podati najkasneje do 23. v mesecu na ekonomsko organizacijski sektor, sicer jih EGO ne bo odobril.

11. Odbor je naknadno odobril nadurno delo za tov. Ladstätterjevo in tov. Gaberščekovo iz tozod MO. Nadure so bile opravljene zato, ker so opravljale delo administratorke, ki je bila zaradi bolezni odsotna in sicer v času mesečnih obračunov. Odbor je sklenil, da tovrstnih nadur v prihodnje ne bo obravnaval, ker meni, da je to v pristojnosti DS tozodov.

12. Odbor je sprejel tudi sklep, da naj ekonomsko organizacijski sektor organizacijski predpis o nadurnem delu posreduje in da v obravnavo delavskim svetom tozodov in organizaciji skupnih služb, ki ga naj preučijo in eventualne pripombe podajo ekonomsko-organizacijskemu sektorju.

13. Odbor je obravnaval predlog imenovanja programskega od-

bora in strokovnih teamov za izdelavo investicijskih in izvajalnih programov v okviru srednjeročnega razvojnega programa Železarne Štore 1976—1980 in sklenil, da sestavljajo **programski odbor**, ki bo odgovoren, da bi delo na teh programih potekalo organizirano in uspešno, naslednji člani:

1. Burnik Dušan, dipl. inž., predsednik,
2. Voga Tugomer, član,
3. Plevnik Slavko, dipl. inž. član,
4. Senčič Srečko, dipl. inž., član,
5. Gorišek Ciril, dipl. inž., član,
6. Zakonjšek Niko, dipl. inž., član,
7. Didek Josip, dipl. inž., član.

Koordinacijski team sestavljajo:

1. Plevnik Slavko, dipl. inž.,
2. Nosan Franc, dipl. inž.
3. Subotič Jožica, pravnik
4. Starc Milko, dipl. inž.
5. Knez Peter, dipl. inž.
6. Veršnak Anica, dipl. oec.
7. Belj Marjan, dipl. oec.
8. Gerkeš Stefan,
9. Primc Alojz, dipl. oec.
— in strokovne službe SNG, EOS, sektorja za kakovost in razvoj ter komercialnega sektorja.

Odgovorni za izvedbo projektov so:

TOZD I
Plavž — aglomeracija — Plahuta Mihael

Jeklarne — Manojlovič Gojko
Valjarne — inž. Haler Ferdo

TOZD Livarn
Livarna I — Leban Jože
Livarna II — Kresnik Ljubo

TOZD MO
Mehanska obdelava — inž. Černak Feliks

TOZD VIT
Vzdrževanje in transport — dipl. oec. Gajser Stane

TOZD Energetika
Energetika — inž. Zakonjšek Niko

TOZD Tovarna traktorjev
Tovarna traktorjev v izgradnji — inž. Pišek Alojz

TOZD GKSG
Gradb. kom. stan. gospodarstvo — Arzenšek Stefan

TOZD DPG
Družbena prehrana in gost. — Kajba Anton

Komercialni sektor
Za vodje posameznih projektov bodo imenovani sodelavci za novogradnje, ki bodo morali sodelovati od snovanja projektov do izvedbe objekta. V odvisnosti od obsega projekta bo določeno, za koliko objektov bo kdo odgovoren.

DELAVSKI SVET TOZD ENERGETIKA

4. seja, 29. oktobra 1976

1. DS se je seznanil z realizacijo sklepov prejšnje seje in jih potrdil.

2. Člani DS se strinjajo z nabavo čistilne naprave za tovarno traktorjev, katere vrednost bo prek SMELT znašala 1.143.000 din.

3. Podaljšana je bil rok vodjem teamov ZZD za dostavo gradiva za SDS do 10. 11. 1976.

4. Delavski svet je bil seznanjen s predlogom investicijskega plana za leto 1977, ki je obenem

investicijsko vezan tudi na ostale tozde.

5. Podana je bila informacija o ustanovitvi Kluba samoupravljalcev v občini Celje.

DS je sprejel sklep, da pripravita vodja TOZD Energetika ter predsednik OOS detajlnejše poudarilo do naslednje seje.

6. DS je proučil dosedanje delo komisije SDK TOZD Energetika ter ugotovil, da se pre malo angažira v samoupravnih organih.

DELO SAMOUPRAVNIH ORGANOV

DELAJSKI SVET TOZD MEHANSKE OBDELAVE

6. seja, 12. oktobra 1976

1. Delavski svet je pregledal sklepe 5. seje in se seznanil z njovo realizacijo.

Pri tem se je seznanil s poročilom o izvajanju del pri saniranju ogrevanja v obeh obratih mehanske obdelave in sklenil, da ostane ta sklep v veljavi še naprej. Če ne bo realiziran do pričetka zime, lahko sledi prekinitve dela zaradi tehnoloških problemov (natančnost obdelave, brušenje, delovanje hidravlike).

2. Delavski svet ponovno opozarja vodje samoupravnih delovnih skupin v TOZD MO na njihove obveznosti, določene v statutu TOZD MO, hkrati pa nalaga obratovodjem in vodji orodjarne, da zagotovijo čimprejšen sklic vseh delovnih skupin. Ena izmed točk dnevnega reda naj bo tudi analiza dela posamezne skupine.

3. DS je soglašal s predlogom, da se za Železarno Store nabavi lasten računalnik.

4. Sklenil je, da se kot pomoč prizadetim v Posočju odvedejo sredstva enodnevnega zaslужka.

5. Sprejel je operativni plan za oktober in se seznanil z rezultati poslovanja za september.

Ob tem DS ugotavlja, da je vzdrževanje čedalje slabše, neučinkovito. Zastoji so izredno dolgi, ravno tako čakalni časi na izdelavo rezervnih delov. Vse to pa otežkoča doseganje proizvodnih zadolžitvev mehanske obdelave.

DS zahteva od TOZD Vzdrževanje in transport, da se vzdrževanje mehanske obdelave izboljša.

6. DS se je seznanil s poročilom komisije SDK v TOZD MO in ob tej priložnosti pohvalil njeno dosedanje delo ter jo spodbudil k nadaljnjemu delu. Hkrati je ponovno opozoril na že sprejet sklep o odgovornosti zadolženih delavcev glede dajanja zahtevanih odgovorov.

7. Odobril je odpise razlik po izvoznih zaključkih:

— zaklj. št. 158/avtomontaža 281 DM oziroma 2.069,30 din,

— zaklj. št. 751/avtomontaža 405 DM oziroma 2.982,45 din,

— zaklj. št. 323/avtomontaža 356 DM, oziroma 2.621,60 din,

— zaklj. št. 751/avtomontaža 662 DM oziroma 4.875 din.

8. Prav tako je DS dopolnil sklep št. 8 s 4. seje, ki je bila 29. 6. 1976. Sklep se glasi:

Odobri se odpis razlike zaradi izmečka — zaklj. št. 341/avtomontaža 3.600 DM oziroma 26.510,55 din.

9. Podprl je pritožbo delovodij v mehanski obdelavi in zahteval, da se ta predlog ponovno obravnava na komisiji za usklajevanje rangiranja.

Prav tako naj se prouči možnost prerangiranja delovnega mesta »vodja priprave orodja« iz XXII. rang.

10. Vlogo Antona Kocmana je DS odstopil v rešitev vodstvu TOZD MO.

SVET TOVARNE TRAKTORJEV V USTANAVLJANJU

4. seja, 8. oktobra 1976

1. Člani sveta so pregledali sklepe 2. in 3. seje in se seznanili z njihovo realizacijo.

2. Svet se je seznanil s poročilom o napredovanju gradnje tovarne traktorjev in o finančnih sredstvih.

3. Svet se je seznanil s terminom za pričetek obratovanja TT ter ob tem izrazil posebno željo,

da bi se maksimalno angažirali pri stavljanju in pogon in odklavljanju napak.

4. Prizadetim v Posočju se nudi pomoč na ta način, da se odvedejo sredstva enodnevnega zaslужka.

5. Svet je razpravljal tudi o bifeju — jedilnici za tovarno traktorjev in sprejel sklep, da se leta dokonča in aktivira do 1. 12. 1976.

DELAJSKI SVET ORGANIZACIJE SKUPNIH SLUŽB

izredna seja, 14. oktobra 1976

1. Delavski svet je pregledal sklepe 2. redne seje in jih potrdil.

2. Soglašal je s predlogom za nakup lastnega računalnika za Železarno Store.

3. Ugotovil je, da so delavci iz skupnih služb na sestankih delovnih skupin sprejeli predlog DS za odvedbo enodnevnega zaslужka za pomoč Posočju.

DS poziva delovne skupine, ki se akciji še niso odzvale, da to čimprej store.

4. Po obravnavi predloga za prerangiranje delovnih mest medicinske sestre, bolničarja in vodje službe prve pomoči je delavski svet sklenil, da se predlog posreduje v kadroviski sektor, ki naj

izvede primerjavo tovrstnih delovnih mest z enako zahtevnimi znotraj železarne in s podobnimi v drugih podjetjih npr. v Slovenskih železarnah, nakar naj za dokončen sprejem na pristojnem samoupravnem organu pripravi konkreten predlog.

5. Seznanil se je z mnenjem vodje oddelka za kakovost v zvezi s posameznimi pritožbami na rangirne odnose.

DS meni, da naj služba v kadroviskem sektorju gradivo temeljito preuči in predlaga, katere spremembe bi lahko obravnavali ob sprejemu usklajenih rangirnih odnosov in katere naj pozneje obravnavajo po postopku, določenem za vlaganje individualnih pritožb.

DELAJSKI SVET TOZD VZDRŽEVANJE IN TRANSPORT

3. seja, 5. novembra 1976

1. Pregledani so sklepi 2. seje, člani so seznanjeni z realizacijo sklepov in so jih potrdili.

2. Obravnavali in seznanili so se s finančnim rezultatom za obdobje od prvega do devetega meseca.

3. Člani DS so se seznanili tudi s posnetkom stanja in analizo stanja vzdrževanja. Informacijo je podal tov. Stane Gajser.

4. Člani so odobrili pogodbeno sodelovanje z zavodom SR Slovenije za produktivnost dela Ljubljana, v smislu predloženega predloga: »spis delovnih nalogov

preventivnih pregledov, čiščenja in mazanja in sicer v višini stroškov, ki bodo 140.000 din.

5. Obravnavali so predlog za spremembo nazivov in rangiranja delovnih mest asistentov vzdrževanja in sklenili, da se ne odobri.

6. Tov. Stane Gajser je člane seznanil z dopolnitvijo letnega plana in investicijsko izgradnjo v tozdih.

7. Obravnavali so osnutek referendumskega programa glede 1,5-odstotnega samopriskevka od neto OD in se z njim v celoti strinjajo in ga podpirajo.

ODBOR ZA DOHODEK IN DELITEV OSEBNIH DOHODKOV

5. seja, 28. oktobra 1976

1. Odbor je predlagal in potrdil sklepe 4. redne seje.

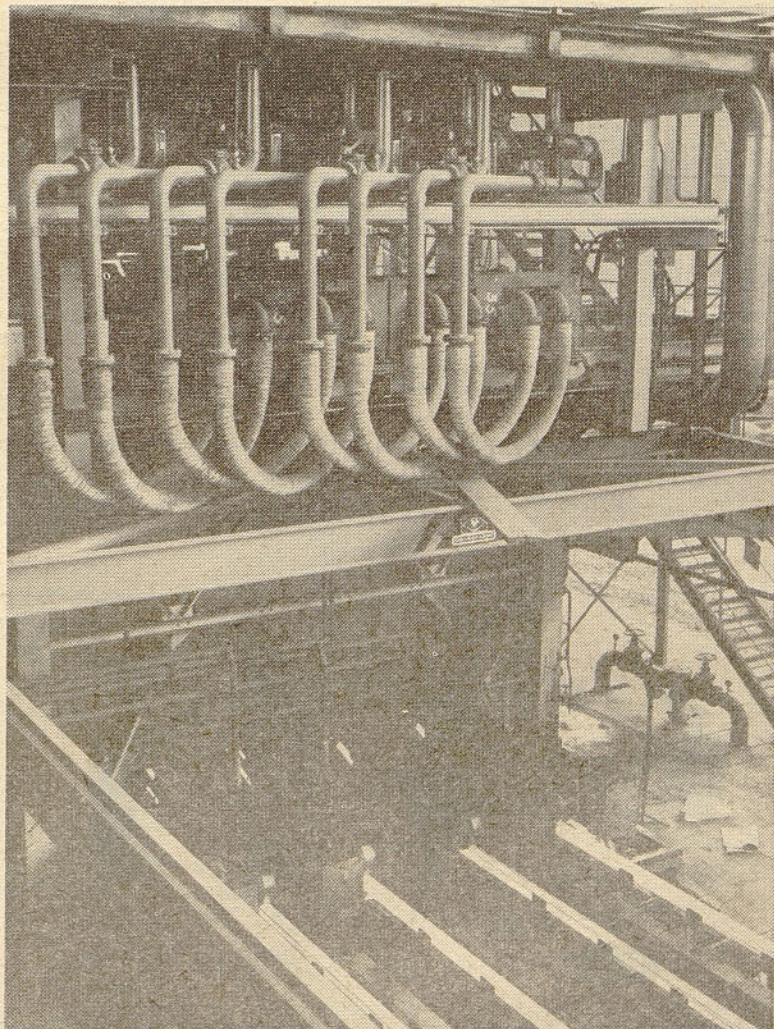
2. Strinjal se je s predlogom strokovnega teama, da se izpad elektro motorja v valjarni II (zastoj 42 ur) šteje kot višja sila in se zaradi tega količina proizvodnje po operativnem planu zniža za 200 ton.

Odbor se tako strinja s predloženim obračunom stimulativnih dodatkov za organizatorje proizvodnje in poslovanja za avgust in ga potrjuje.

3. Če bo odbor za kadrovisko-socialne zadeve sprejel sklep o uvedbi delovnih mest »samostojni livar« in »talilec I« v razvojnem oddelku (razvoj za livarstvo) in »konstruktor risar« v kalibrirnem oddelku TOZD 114. panoge, odbor za dohodek soglašja, da se ta delovna mesta ocenijo kot sledi:

- samostojni livar XII. rang
- talilec I XII. rang
- konstruktor risar XII. rang

4. Odbor se je seznanil z informacijo o izplačanih osebnih dohodkih za mesec september 1976.

Jeklene žile iz konti naprave

Srednjeročni program modernizacije lokalnih cest v občini Celje

Izveček iz osnutka programa

V tem mesecu je v javni obravnavi osnutek srednjeročnega programa modernizacije lokalnih cest v občini Celje. Poglejmo nekaj podatkov iz gradiva.

Obstoječe cestno omrežje v občini Celje sestavljajo v večini primerov ceste, ki v prometnem standardu, namembnosti in gradbeni vrednosti ne odgovarjajo zahtevam sodobnega prometa. Zato postajajo sodobne cestne povezave naselij občine Celje z regionalnimi in magistralnimi cestami oziroma z občinskimi središčem vse večja nuja.

Osnovno izhodišče programa je, da mora cestno omrežje omogočiti enakovreden razvoj vseh območij občine, tudi tistih, ki ležijo zunaj naravno pogojenih prometnih tokov. To pa zahteva določen nivo cestnega omrežja, kar bo mogoče doseči z usposobitvijo obstoječega cestnega omrežja.

Zaradi velikih razsežnosti izboljšanja sedanjega cestnega omrežja so vsi ukrepi finančno zelo zahtevni, zaradi česar je realizacija tega programa predvsem odvisna od razpoložljivih sredstev. Zato sta sestavni del tega programa tudi njegove tehnične in finančne zasnove.

Načrtnejše in hitreje moderniziranje cestnega omrežja je bilo v občini Celje prisotno že prej. Tako je skupščina občine Celje leta 1973 sprejela sklep o prioriteti modernizacije lokalnih cest, med katerimi sta tudi cesti Bukovžlak—Ljubečna in Store—Svetina.

Cestne odcepe iz tega programa, ki še niso modernizirani, v tem srednjeročnem programu obravnavajo kot prioritete.

Kriteriji za izdelavo petletnega programa so:

— vrednotenje prometne obremenitve,

— pomen cestnih odsekov za družbenogospodarski razvoj občine

in posebno za razvoj javnega prometa,

— gradbena ustreznost in

— ustreznost vozne površine.

Iz pregleda cestnih odsekov z označeno dinamiko izgradnje smo izluščili tri ceste in sicer:

Store—Svetina. Predvidena je rekonstrukcija v letih 1977, 1978 in 1979, vsako leto po 2.000 metrov.

Bežigrad—Bukovžlak. Po planu je predvidena modernizacija v dolžini 1353 m v letu 1980.

Bukovžlak—Ljubečna. Gre za cestni odsek v dolžini 700 m, predvidena izgradnja v letu 1981.

Financiranje programa.

Predvideni model financiranja tega programa se oslanja na predviden dohodek komunalne skupnosti, ki je namensko določen za cestno dejavnost in na samoprispevek občanov, KS in delovnih organizacij za sofinanciranje tega programa.

Prispevek občanov, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij za sofinanciranje modernizacije lokalnih cest v občini Celje se določa na podlagi predračuna del, upošteva razvitost območja, oziroma krajevne skupnosti in pomen ceste v občinskem ter regionalnem cestnem sistemu in znaša od 20 do 50 %.

Upošteva se naveden sistem sofinanciranja bi zbrali od občanov, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij ca. 15 % sredstev. Približno v takšnem procentu so občani tudi doslej sofinancirali modernizacijo lokalnih cest.

Program vzdrževanja in modernizacije lokalnih cest v občini Celje za obdobje 1977—1981 je seveda šele predlog. Za izvedbo bo potrebno doseči soglasje krajevnih skupnosti in delegatov v skupščini občinske komunalne skupnosti ter upoštevati dodatne predloge v zvezi z izgradnjo in financiranjem.

Povzetek pripravil:
Zdravko Ivačič

Ustavljanje in parkiranje

Če je vozilo ustavljeno ali parkirano vzporedno z vzdolžno osjo ceste, mora stati tako, da kolesa niso oddaljena več kot 0,30 m od roba vozišča.

Na prometnih površinah, namenjenih za ustavljanje in parkiranje vozil, na katerih je z označbami na vozišču določen prostor za vsako posamezno vozilo, sme voznik ustaviti oziroma parkirati vozilo samo na tistem prostoru in tako, kot določajo označbe.

Pri ustavljanju ali parkiranju mora pustiti voznik med svojim vozilom in vozilom, ki je bilo prej ustavljeno ali parkirano, dovolj prostora, da se lahko to vozilo znova vključi v promet.

Pri ustavljanju in parkiranju in ko namerava odpeljati, se mora voznik prepričati, če to lahko stori ne da bi povzročil škodo na tujem premoženju.

Da se motorno vozilo ne bi samo premaknilo s kraja, na katerem je bilo puščeno, mora voznik ukreniti naslednje:

1. prestaviti ročico menjalnika v ustrezni prenos in po potrebi pritegniti parkirno zavoro;

2. obrniti sprednja kolesa vozila, ki je ostalo na cesti z vzdolžnim nagibom in sicer proti robu vozišča — če je ostal z vozilom na klancu navzdol, oziroma proti sredini vozišča — če je obstal z vozilom na klancu navkreber;

3. podložiti klinaste podložke pod ustrezna kolesa, če pusti na cesti z vzdolžnim nagibom vozilo, ki mora po predpisih imeti take podložke.

Motorno vozilo je puščeno na cesti v smislu prejšnjega odstavka kadar ga voznik parkira in zapusti tako, da ne more imeti nad njim neposrednega nadzorstva in kadar voznik ustavi vozilo na cesti, da bi popravil okvaro.

Da ne bi kdo nepoklican uporabil motornega vozila za vožnjo, mora voznik, ki zapusti motorno vozilo tako, da nad njim ne more imeti neposrednega nadzorstva, ukreniti naslednje:

1. ustaviti motor in vzeti s seboj ključ za zagon motorja;

2. na vozilu, za katero je predpisano, da mora imeti napravo, ki varuje vozilo pred tatvino, postaviti to napravo v položaj, ki preprečuje premikanje vozila;

3. zapreti vsa okna na vozilu;

4. zakleniti ključavnice na vratih in pokrovih vozila in njihove ključke vzeti s seboj.

Znak, s katerim se označuje na vozišču ustavljeno motorno vozilo, mora biti postavljen v pokončnem položaju, pravokotno na vzdolžno os ceste, na razdalji do 1 m od roba vozišča in najmanj 50 m za ustavljenim vozilom.

MOŽNOSTI IZOBRAŽEVANJA OB DELU

Na celjski delavski univerzi so v preteklem šolskem letu pomagali pri izobraževanju ob delu že več kot tri tisoč delavcem. Število tistih, ki se na novo ali pa tudi dodatno izobražujejo, nenehno raste. Vse več delavcev čuti, da jim doseganje znanje ni dovolj. Veliko si jih želi tudi boljši kos kruha. Na kraju, tudi napredovanja ni brez šol. Ta utrip na DELAVSKI UNIVERZI CELJE dobro poznajo. Zato so organizirali toliko različnih izobraževalnih oblik in šol, da skoraj vsak, ki želi nadalje usposabljanje, najde nekaj zase. Veliko možnosti bo tudi v prihodnjem šolskem letu. Poglejmo le nekatere.

Srednješolsko izobrazbo si lahko zaposleni delavci pridobijo kar na šestih različnih srednjih šolah, ki jih drugače ni v Celju. To so: prometno-tehniška šola, lesno-tehniška šola, tekstilno tehniška šola, kovinarska in elektro delovodska šola in dveletna administrativna šola. Izbira je resnično velika. Zapisati moramo še, da so učni rezultati zelo dobri.

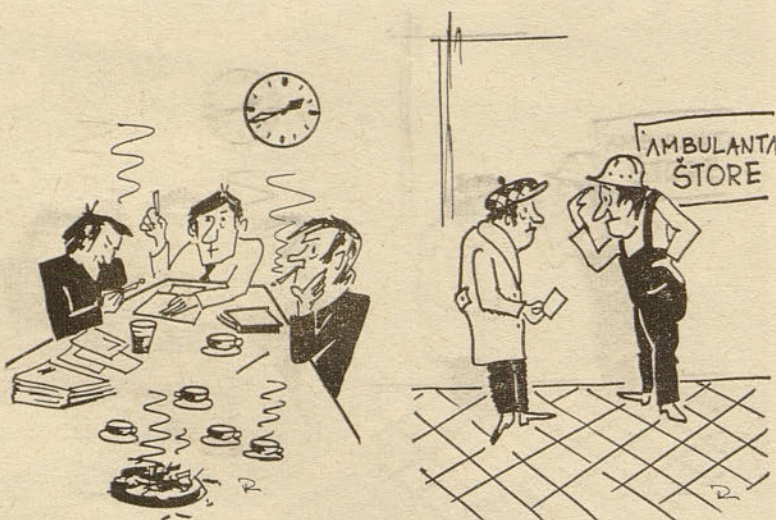
DELAVSKA UNIVERZA CELJE je tudi organizator izrednega študija visokih šol, ki so združene v MARIBORSKI UNIVERZI. Tako

opravlja tekoče delo za Visoko ekonomsko-komercialno šolo, za Visoko šolo za organizacijo dela KRANJ in Višjo pravno šolo.

Izredno koristno je tudi, da na celjski delavski univerzi organizirajo številne tečaje, ki jih marsikje upoštevajo za notranjo kvalifikacijo. Med takšne tečaje lahko štejejo naslednje: za kurjače centralnih kurjav, za skladiščnike, za voznike viličarjev, za strojepisje, za tehniško risanje in še nekatere. Zelo koristni so tudi jezikovni tečaji, ki so dobro obiskani. Poučujejo kar pet različnih jezikov. Letos bodo pričeli tudi z jezikovnimi tečaji za predšolsko mladino.

CELJSKA DELAVSKA UNIVERZA organizira izredno široko družbenopolitično usposabljanje kar je skoraj vsakomur znano. Spomnimo se le na šolo za delegate, dvodnevne seminarje za člane izvršnih odborov sindikata in druge, ki bi jih lahko naštevali. Z vsemi temi in še novimi oblikami bomo tudi letos nadaljevali.

Kot vidimo je možnosti za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje delavcev v Celju veliko. Vsi tisti, ki se za to zanimajo, naj se osebno ali pa po telefonu oglasijo in pogovorijo na DELAVSKI UNIVERZI CELJE, Cankarjeva 1.

»Tako, tovariši, ker bo kmalu dve bomo končali, samo tajnico še pokličimo, da nam bo iz kofeta šlagala če bodo sklepi realizirani.«

»Mar pojdi noter, čakal boš dolgo, se pa izplača, ker je spet nov dohtar, ki te ne pozna pa te bo zagotovo dal v bolniško.«

ALI JE RES VSE ZAŠČITA?

V devetih mesecih 340 starih milijonov za osebna zaščitna sredstva

Podatki o porabi osebnih zaščitnih sredstev za devet mesecev letošnjega leta nam kažejo presenetljiv rezultat, saj je bilo v to svrhu porabljenih 3.380.498 din, kar znaša 1.096 din na zaposlenega v naši delovni organizaciji. Pretežno postavko v tej potrošnji predstavljajo obleke, čevlji in rokavice. Če upoštevamo povprečno število zaposlenih v devetih mesecih letošnjega leta in se pri tem zamislimo ob porabi posameznih vrst zaščitnih sredstev, se nam postavi vrsta vprašanj. V devetih mesecih letos je bilo iz skladišča dvignjeno 3.461 delovnih oblek (všteti so tudi delovni plašči), 2.592 parov različnih vrst zaščitnih čevljev ter 13.506 parov različnih vrst usnjenih zaščitnih rokavic. Obratovodstvom, obratnim komisijam za varstvo pri delu, vodstvom TOZD in komisijam za varstvo pri delu v TOZD so bili posredovani podrobnejši pregledi porabe osebnih zaščitnih sredstev. V naslednji tabeli prikazujemo pregled porabe za posamezne TOZD za obdobje devetih mesecev letošnjega leta.

TOZD	Skupni stroški	Povpr. zaposl.	din/del	Porabljeno		
				oblek	čevljev	rokavic
114. panoga	1.363.703	937	1.455	1.255	949	5.809
Livarna	652.136	533	1.223	605	430	3.109
MO	192.788	205	940	158	139	1.426
ViT	550.817	557	989	578	483	2.374
Energetika	59.874	106	565	62	77	154
Tovarna traktorjev	33.705	39	864	52	38	40
GSKG	84.172	126	668	109	121	148
DPG	75.303	72	1.046	214	137	34
OSS	368.450	509	724	428	218	412
Skupaj DO	3.380.948	3.084	1.096	3.461	2.592	13.506

V ilustracijo še trenutno tržne cene nekaterih najbolj uporabljenih osebnih zaščitnih sredstev. Tako znaša cena za 1 par navadnih delovnih čevljev z jekleno kapico 278.— din, električarskih 334.— din, francoskih 337.— din. Cena delovne obleke je 422.— din, farmer obleke 327.— din, pri rokavicah pa lahko zaradi raznolikosti vrst rokavic vzamemo povprečno ceno 64.— din. En delovni plašč stane 360.— din. Majhen izračun porabe iz prejšnje tabele nam zgovorno kaže, kje je razsipavanje največje.

Ob analizi vzrokov za takšno prekomerno potrošnjo se moramo zamisliti ob naslednjih ugotovitvah:

— nekontrolirane ali slabo kontrolirane uporabe osebnih zaščitnih sredstev, ki ima svoj izvor ali v slabi evidenci ali pa v malomarnem odnosu neposrednih vodij do tega vprašanja;

— malomaren odnos delavcev do teh sredstev, kjer gre za družbena sredstva je odnos drugačen, kot, če gre za privatno lastnino;

— slabša kvaliteta zaščitnih sredstev predvsem v zadnjem času. Ker gre za artikole, ki so konjunktorni zaradi zakonskih predpisov, proizvajalci ne skrbijo za kvalitetne izdelke ampak iščejo večje dohodke na račun nekvalitetnih in cenjenih materialov;

— neučinkovita vhodna kontrola tako s strani službe varstva pri delu, kot oddelka za kakovost;

— kljub slabi kvaliteti se reklamacije ne uveljavljajo, čeprav iz obratov večkrat prihajajo pritožbe na kvaliteto. Prevladuje verjetno miselnost, da gre pri tem za sredstva manjše vrednosti;

— zastarelost normativov oziroma razdelilnika zaščitnih sredstev.

Za izboljšanje takšnega stanja so potrebni nujni ukrepi ter sodelovanje vseh, ki imajo kakorkoli opravka z zaščitnimi sredstvi, od tistih, ki jih nabavljajo, skladiščijo, razdeljujejo, do samih uporabnikov.

Služba varstva pri delu je že izdelala program, ki je bil posredovan vodstvom TOZD in obratov, katerega je potrebno čimprej realizirati.

GASILCI ZOPET USPEŠNI

Uspehom, ki so jih dosegli gasilski pionirji na republiškem in zveznem tekmovanju, so se pridružili še uspehi članov, ki so jih dosegli na občinskem tekmovanju dne 24. oktobra v Dobrni. Naše društvo je za to tekmovanje pripravilo kar tri ekipe, od tega 2 iz enote civilne zaščite. Namesto dosedanje standardne desetine, ki je bila na letošnjem republiškem tekmovanju prva, se je tokrat predstavila ekipa mlajših članov in dosegla lep uspeh. Čeprav rezultati po točkah niso najboljši, so vse tri ekipe osvojile v svojih skupinah pokale za prva mesta. Ti uspehi so jamstvo, da so gasilske enote izvežbane in pripravljene stopiti v akcijo, če bi bilo to potrebno, kar še posebej velja za enoto civilne zaščite.

iz krajevne skupnosti ŠTORE

Izvršni odbor krajevne konference SZDL organizira še vedno svoje redne sestanke po ostalih območjih.

Dne 4. oktobra 1976 je bila 7. redna seja na Teharjih. Člani izvršnega odbora so obravnavali realizacijo sklepov 6. seje, problematiko stalnega območja Teharje, Bukovžlak, Vrhe in Slance ter naloge krajevne konference SZDL v prihodnjem obdobju.

Skrbno so proučili pripravljene osnutek programa dela in ugotovili, da bo treba pritegniti k sodelovanju vse dejavnike družbenega in političnega življenja. Naloge so konkretne, zanje je določen tudi rok izvedbe.

V četrtek, 4. novembra 1976 je bila seja sveta krajevne skupnosti Štore, na kateri so obravnavali:

- pregled sklepov zadnje seje,
- program dela in finančni plan za leto 1977,
- imenovanje štaba za izvedbo referendumov,
- imenovanje članov v svet potrošnikov,
- dopolnitev odbora za ljudski odpor in družbeno samozaščito,
- informacijo o akciji posojila za ceste,
- priprave za izvedbo referendumskega programa.

Komisija za referendumski program pri Skupščini občine Celje je poslala med drugim tudi svetom krajevnih skupnosti vabilo, da oblikujejo pripombe na predlog referendumskega programa, ki je bil posredovan vsem delegacijam za občinsko skupščino.

V uvodnem delu je navedeno, da je predsedstvo občinske konference SZDL Celje na svoji seji 28. septembra 1976 razpravljalo o uresničevanju srednjeročnega načrta, razvoja v občini Celje in ugotovilo, da tega ne bo mogoče izvesti brez uvedbe novega samoprispevka. Zato je predlagalo občinski skupščini, da sproži postopek za nov referendum.

Sredstva, ki so bila zbrana po prvem referendumu, so bila namenjena osnovnemu šolstvu in otroškemu varstvu; zelo pereče pa ostaja tudi na našem področju, zlasti zdravstvo in kultura.

Smo torej pred široko akcijo priprav na referendum, ki bo med drugim zagotovil tudi sredstva za naš štorski zdravstveni dom.

Po sedanjem predlogu naj bi bila prispevna stopnja 1,5% od neto osebnih dohodkov.

Referendum bo 16. januarja 1977. leta.

Ob tej priložnosti prosimo, na izrecno željo tajništva Krajevne skupnosti Štore, da uredijo krajani svoje obveznosti v zvezi s prijavo, odjavo ali spremembo bivališča na matičnem uradu v Celju. S tem se želimo izogniti nevšečnostim zaradi nepravilnih podatkov v volilnih seznamih. V vsakem primeru smo po veljavnih predpisih dolžni javiti vse spremembe bivališča. Ker je tako, storimo to takoj zase in za svoje.

Komunalna opremljenost stanovanjskih sosesk se izboljšuje tudi v naši krajevni skupnosti. Res je, da za mnoge prepočasi, vendar postopno le napredujemo. V okviru finančnih možnosti popravljamo ceste, gradimo vodovode, širimo pokopališča.

V začetku novembra smo dobili nov vodovod v Kresnikah, ki razveseljuje prizadevne občane na tem območju in pomeni delovno zmago celotne krajevne skupnosti. Krajanom v Kresnikah čestitamo.

Na pobudo krajevne konference SZDL je bil v novembru ustanovljen odbor za kmetijstvo, ki je imel prvo sejo 4. 11. 1976. Na njej so razpravljali o svojem delovnem programu.

Kmetijstvo je v naši krajevni skupnosti še vedno pomembno, kljub velikemu številu zaposlenih izven te gospodarske panoge. Prepričani smo, da bo novo ustanovljeni odbor povezal in zaščitil interese naših kmetijskih proizvajalcev.

Izvršni odbor krajevne konference SZDL Štore je imel 9. novembra 8. redno sejo. Tokrat je bila v Šentjanžu nad Štorami. Člani so razpravljali o:

- realizaciji sklepov 7. seje,
- potrditvi predlogov kadrovske komisije,
- pripravah na referendum,
- problematiki stalnega območja in
- kadrovskih spremembah v izvršnem odboru in delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti.

EKSKURZIJA DIT ŽELEZARNA ŠTORE

Z jesenskim časom smo obnovili dejavnost društva in zopet pričeli s strokovnimi, debatnimi večeri ob torkih. Od 21. do 23. oktobra smo bili na prvi, domači ekskurziji.

Prve splošne ugotovitve so, da je bila udeležba povsem skromna in zanimivo je, da so prav metalurgi, ki jih je v naši delovni organizaciji številčno največ, najbolj neaktivni. Nerazumljivo je, da predvsem mladi, ki se v dogajanje in delo Železarne Štore šele vključujejo, ne prihajajo na torkove večere, čeprav so ravno ti najlepša priložnost za navezavo stikov s kolegi, za izmenjavo mnenj in stališč in za spoznavanje problematike v delovni organizaciji.

Tudi strokovne ekskurzije v Zenico se je udeležilo le devetin-dvajset članov DIT in to kljub izredno nizkim stroškom, 200 din na posameznika, in kljub bogatemu strokovnemu programu.

V Zenici, kamor bomo potovali z »Izletnikovim« avtobusom skozi Zagreb, Slavonski Brod in Doboju, smo si ogledali Metalurški inštitut »Hasan Brkić« in Železarno Zenica. Povsod smo naleteli na izredno gostoljuben sprejem in v sicer kratko odmerjenem času smo videli za vse nas zanimive stvari.

Metalurški inštitut, ki mu v Jugoslaviji ni para in bi celo v Evro-

pi našli malo takih, je izredno opremljen in nudi številne možnosti raziskav. Marsikdo od nas je prvič videl mikrosondo, elektronski mikroskop, spektrometer, vakuumske peči itd. S predstavniki inštituta smo govorili o dejavnosti inštituta, kadrih, šolanju, o nalogah, ki jih trenutno opravljajo in o bodočih raziskavah.

V Železarni Zenica nas je sprejel predstavnik tamkašnjega Društva inženirjev in tehnikov dipl. ing. Buha, tehnični direktor dr. Koželj in direktor proizvodnje dipl. ing. Dautbegović pa sta nam orisala razvojno pot železarne in cilje, ki jih bodo dosegli s pravkar dokončanim investicijskim programom. Ogledali smo si kovačnice, plavže in pohitili v nove obrate: jeklarne, konti in valjarne. Vse je novo, pripravljeno in preizkušeno za obratovanje. Ko bodo odstranjene še zadnje pomanjkljivosti bodo, predvidoma 2. 11., začeli z redno proizvodnjo.

Med kosilom so gostitelji izrazili začudenje, da se tako metalurško usmerjene ekskurzije udeležuje le dvoje, troje metalurgov. Strokovni del ekskurzije smo končali z dano obljubo, da še pridemo.

Se besedo, dve o izletniškem delu. Iz Zenice smo šli v Sarajevo, ki je kot mesto, kjer se združujeta

tradicija in moderna arhitektura, v svojem obsegu presenetilo vse, ki so ga prvič videli. Marsikdo si je utrgal tudi ure spanja, da je lahko užival vse prijetnosti tega mesta in nekateri so še sredi noči merili korake po živahnih ulicah.

Na poti proti domu smo se ustavili še v Jajcu, ki se pripravlja na svoje 33. praznovanje 29. novembra. Stali smo v muzeju 2. zasedanja AVNOJ in si ogledovali zgodovinske dokumente in fotografije. V prostoru, ki je ohranil izgled iz zgodovinskih dni 1. 1943, smo se zavedli veličine dogodkov, ki so se v takratnih težkih razmerah tu odvijali in pomenijo pravzaprav začetek in osnovo vsega, kar danes imamo.

Mimo Mrkonjić Grada in Bihača nam je dolga pot v prijetni družbi še prehitro minila. Marsikdo od nas je sklenil, da bo to potovanje še ponovil, sam ali z družino. Naša domovina je lepa.

Za zaključek še ena ugotovitev. Razveseljivo je, da se tako torkovih večerov in tudi strokovnih ekskurzij udeležujejo tudi posamezniki iz služb, ki nimajo neposrednega stika s tehnično problematiko, tu mislim predvsem kadrovskega sektorja, pravno službo itd. Ne smemo pozabiti, da je izobraževanje proces, ki se nikoli ne konča in delček k temu se trudimo prispevati tudi v našem društvu DIT.

M. B.

ZDA: Pričeli so uporabljati merilne naprave za ugotavljanje pritvija vijakov. Naprava omogoča 100% izkoriščanje trdnosti pritvija, kar pomeni, da se vijak obremeni do meje plastičnosti. To pomeni znaten kvaliteten napredek, ker so z istimi napravami ugotovili, da so vijaki, priviti z običajnim pnevmatičnim orodjem izkoriščeni v povprečju 60%.

INDIJA: Ministrstvo za jeklo je izdalo posebno publikacijo, v kateri dokazuje, da se bo morala proizvodnja jekla v Indiji do leta 2000 dvigniti na 75 milijonov ton. Večji del te povečane proizvodnje naj bi se ustvaril v že obstoječih jeklarnah, poleg tega pa dokument predvideva še gradnjo dveh novih železarn s kapacitetami 3 in 6 milijonov ton.

ZR NEMČIJA: Predelovalna kovinska industrija se v vedno večji meri poslužuje novih materialov za rezilno orodje. Čeprav normalno znašajo stroški za orodje ca. 5% pri vrtnanju in struženju in nekaj več pri rezkanju, lahko znatno znižanje teh stroškov v veliki meri vpliva na racionalnost tehnologije. Z uporabo polikristalnih diamantnih orodij so kljub večji nabavni ceni znižali stroške za orodje za 50%, kot uspešno pa se je pokazalo tudi rezilno orodje iz titanovega karbida in novih keramičnih materialov.

POŽARI ZARADI VARJENJA SE PONAVLJAJO

Kljub stalnim navodilom in opozorilom za varnost pri varjenju, vse prevečkrat gori zaradi napačnega izvajanja varilnih del. O tej problematiki je bilo govora na seminarju, ki ga je dne 8. t. m. organiziral Zavod za zaščito materiala Celje. Število nesreč z veliko materialno škodo, smrtnimi žrtvami in težkimi telesnimi poškodbami narašča. V zadnjih 6 mesecih smo samo v republiki Sloveniji v dnevnem časopisu brali:

— o popolnem uničenju vagona s 7000 avtomobilskimi sedeži zaradi požara, ki so ga povzročili varilci ob popravilu zadnje stene vagona,

— o zgoretu dveh ton bombaža, ker je v bližini varilec rezal pločevino,

— o popolnem zgoretu nove stanovanjske zgradbe zaradi požara, ki ga je povzročil monter centralne kurjave pri varjenju,

— o velikem požaru z veliko materialno škodo v novozgrajeni velehladilnici, ki ga je povzročil monter pri varjenju cevne hladilnega sistema,

— o eksploziji varilnih cevi, pri katerih je bil težko opečen varilec na gradbišču stanovanjskega bloka,

— o milijonski (novi milijoni) škodi v valjarni gumijastih izdelkov zaradi požara, ki ga je povzročil varilec pri popravilu stroja.

Veliko pa je bilo še podobnih nesreč, o katerih naše časopisje ni poročalo. Omenil bi še dva primera iz drugih republik. V eni izmed ladjedelnic v SR Hrvatski je na krovu ladje,

ki je bila v popravilu, eksplodirala jeklenka acetilena. Eksplozija je ubila tujega mornarja, težje poškodovala nekaj ljudi na krovu in povzročila požar na ladji. Nadalje je v Skopju — SR Makedonija — zgorelo novo poštno poslopje, kjer ocenjujejo škodo na 8 milijard starih dinarjev.

Tudi v naši delovni organizaciji je bilo več primerov nesreč in vžigov pri varjenju in rezanju, do sedaj na srečo brez težjih posledic, kot na primer:

— varjenje strešne konstrukcije na podestu livarne I, poleg sanitarij, kjer je ogenj zajel strešno konstrukcijo,

— varjenje toplovodne napeljave v montažni hali mehanične delavnice I, kjer je pričel goret nosilni steber,

— več primerov pri rezanju starega železa, pri čemer je dobil varilec opekline, zgorele so gumijaste cevi, ogrožene so bile plinske jeklenke itd.,

— večkratni vžig gumijastih cevi na garnituri za rezanje v valjarni II, ker cevi niso bile v omari in jih je dosegla vroča palica, ki je spremenila smer,

— večkratni vžig vnetljivih snovi pri varjenju in rezanju na žerjavih in ob drugih remontih.

Pri vseh navedenih nesrečah je bilo moč ugotoviti naslednje:

1. pri delu so bili zaposleni strokovno zelo malo usposobljeni delavci, oziroma le-ti niso upoštevali varnostnih navodil,

2. nadzorno oziroma vodstveno osebje je slabo nadzorovalo delo,

3. podjetja v večini primerov niso imela specializiranega tehničnega in inženirskega kadra, čeprav bi ga v smislu tehničnih predpisov morala imeti,

4. pravilniki podjetij za zaščito in varnost so v pogledu varilne tehnike večinoma pomanjkljivi, itd.

Med navedenimi globalnimi vzroki je še treba osvetliti kadrovskega problem. Poklic varilca, tehnika, in inženirja — specialista za varjenje je pri nas in v svetu deficitaren. Mnogo naših najboljših varilcev je odšlo na delo v tujino, doma pa se rekrutira vedno večje število novih, ki pa imajo največkrat že pomanjkljivo osnovno izobrazbo (nedokončana osemletka), za stroko pa se izobražujejo oziroma usposabljujejo večinoma na varilskih tečajih. Čeprav je poklic varilca prav toliko, če ne še bolj zahteven, kot poklic ključavničarja, kovača, kleparja, strugarja itd., se za našete poklice zahteva triletno šolanje, medtem ko varilce izobražujemo s kratkimi tečaji.

Iz analize požarov in nesreč je tudi razvidno, da so zanjo predvsem odgovorni vodilni delavci, ne pa varilci, čeprav bi moral tudi vsak varilec poznati nevarnosti in varnostne ukrepe pri rezanju in varjenju in poskrbeti za varno delo.

Zakaj največkrat pride do požara pri rezanju in varjenju ter o varnostnih ukrepih, bo govora v naslednji številki.

POMAGAJMO RDEČEMU KRIŽU

Rdeči križ je prostovoljna, humanitarna, socialna in zdravstveno-vzgojna organizacija občanov. V dejavnosti Rdečega križa Jugoslavije in Slovenije je najpomembnejše to, da je, tesno povezan z družbo in ljudmi, vedno opravljal tiste naloge in sodeloval pri reševanju tistih družbenih problemov, ki so bili najbolj aktualni, njegovo delo pa je usmerjeno k človeku, ki je v stiski.

V prvem povojnem obdobju je bilo nešteto najrazličnejših nalog, kot na primer razdeljevanje mednarodne pomoči, oskrbovanje domov za vojne sirote, ustanavljanje in oskrbovanje šolskih kuhinj, skrb za zdravstveno in socialno ogrožene otroke, male asanacije in druge higienske akcije. V zadnjem času so se prvotnim akcijam pridružile še naslednje: zdravstvena vzgoja in izobraževanje občanov, seznanitev občanov z načeli samopomoči, sodelovanje pri organizaciji in dajanju zdravstvene in socialne pomoči občanov v primerih naravnih nesreč in drugih izrednih situacij, organizacija krvodajalskih akcij in skrb za zadostne količine krvi, sodelovanje z organi za narodno obrambo v pripravah za zdravstveno in socialno pomoč v primeru vojne, nega bolnikov na domu, borba proti alkoholizmu, delo z mladimi člani RK, varstvo ostarelih, sosedska pomoč itd.

Pri izvajanju zgoraj navedenih dejavnosti aktivno sodeluje tudi osnovna organizacija Rdečega križa v Štorah, ki vključuje iz področja krajevnih skupnosti Štore in Svetina po podatkih za leto 1975 1.340 članov. V veliko pomoč pri izvrševanju zgoraj omenjenih nalog so naši organizaciji v Štorah aktivni mladi člani Rdečega kri-

ža na osnovnih šolah, predvsem v Štorah in v Kompolah, brez katerih si ne moremo zamisliti izvedbe naših akcij. Eden glavnih problemov osnovne organizacije Rdečega križa v Štorah pa je pomanjkanje finančnih sredstev, da bi svoj program dela lahko še bolj dosledno izvajali. Glavni vir dohodkov je namreč članarina, ki je znašala do letos 5 din po osebi na leto, od letos naprej pa 10 din. Iz tega je razvidno, da je znašal letni dohodek ca. 7.000 din, od te vsote pa moramo oddati 40% nadrejenim forumom. S preostalimi sredstvi krijejo stroške proslav za krvodajalce, sprejem pionirjev na šolah, pomoč socialno ogroženim osebam, obiske bolnikov v domu oskrbovancev in bolnicah, soudeležbo pri akciji izletov socialnih podpirancev, pomoč organizaciji slepih itd.

Vsekakor bi bili lahko dohodki od članarine višji in s tem tudi rezultat dela boljši, če bi vsi krajani enako vrednotili prizadevanja in potrebe organizacije Rdečega križa in prispevali prostovoljni prispevek v obliki članarine. Skoraj neverjetno se sliši, vendar je resnica, da številni krajani ne najdejo tistih nekaj dinarjev za članarino, medtem ko imajo sami vsega dovolj.

V naslednjih dneh se bodo oglašili pri vas mladi člani in poverjeniki Rdečega križa z namenom, da pobirajo članarino za letošnje leto in upamo, da jih ne boste odslovili praznih rok. Čeprav minimalni znesek, pomnožen s številom zavernih krajanov, bo omogočil, da bo osnovna organizacija Rdečega križa Štore lahko krila najnujnejše potrebe za realizacijo svojega programa.

K. Š.

Družbena samozaščita

Zakon je sprejet

V Celju smo letos že trikrat obširneje razpravljali o družbeni samozaščiti. Sprejeli smo družbeni dogovor, organizirali problematiko konferenco SZDL in posvet o uresničevanju družbene samozaščite v praksi. Zasedli pa je bilo precejšnje aktivnost pri uresničevanju in organiziranju družbene samozaščite tudi v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

V tej aktivnosti pa je postajalo vedno bolj očitno, da je treba temelje družbene samozaščite v republiškem merilu podrobneje, enotno in pravno opredeliti. Takšno ureditev so zahtevali tudi kongresni dokumenti in ustava.

Pred dnevi je republiška skupščina sprejela zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, s čimer je celotna varnostna problematika pravno urejena na podlagi ustavnih načel.

Zakon je razrešil mnoga odprta vprašanja, ki so se v razpravah pojavljala, predvsem o tem, kateri organi naj skrbijo za izvajanje nalog s področja družbene

samozaščite. Zakon natančneje opredeljuje vlogo koordinacijskega odbora pri SZDL, kakor tudi organizacijo družbene samozaščite v združenem delu in krajevnih skupnostih. V občinah pa se ustanovi svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito.

Na novo pa zakon predvideva ustanovitev enot narodne zaščite v TOZD in krajevnih skupnostih, kar kaže, da bo narodna zaščita eden od pomembnih dejavnikov naše varnosti.

Enote narodne zaščite bodo v ta namen ustrezno opremljene, da bi lahko učinkovito izvajale naloge s področja družbene samozaščite. V primeru vojne pa naj bi opravljale naloge s področja splošnega ljudskega odpora.

v primeru požara
in nevarnosti:
TEL. 302

Teritorialna obramba

Zakon - nove naloge

Kongresni materiali ZKJ in nova ustava zahtevata, da je potrebno tudi vprašanje teritorialne obrambe v konceptu SLO podrobneje in enotneje opredeliti.

V Celju smo o tem vprašanju že doslej namenili veliko pozornosti in dosegli vidne uspehe. Celotno problematiko na področju teritorialne obrambe pa bo v bodoče lažje in sistemsko urejati, saj je pred dnevi republiška skupščina sprejela zakon o ljudski obrambi.

Zakon opredeljuje teritorialno obrambo kot sestavni del ljudske obrambe v SRS in oboroženih sil SFRJ, kot najširšo obliko pripravljavanja in organiziranja delovnih ljudi in občanov ter njihovih institucij za oborožen odpor. Zakon podrobneje ureja vprašanja pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela, SIS, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti. Vsem samoupravnim in političnim dejavni-

kom naloga zakon nove naloge na področju teritorialne obrambe in civilne zaščite. Posebno pozornost pa zakon namenja nalogam pri organiziranju teritorialne obrambe v občinah in krajevnih skupnostih, novemu sistemu financiranja potreb ljudske obrambe, pravicam in dolžnostim osebam, zaposlenih na področju ljudske obrambe in vprašanju odgovornosti.

Novost, ki jo prinaša novi zakon, je skrb krajevnih skupnosti za razvoj in organizacijo teritorialne obrambe. Zakon predvideva med drugim tudi ustanavljanje štabov teritorialne obrambe v krajevnih skupnostih, z nalogami mobilizacije, usposabljanja, načrtovanja in pripravljenosti teritorialne obrambe.

Zakon je torej sprejet in naloga vseh družbenopolitičnih dejavnikov je, da določbe zakona čimprej in kvalitetno vgradimo v življenje.

Delovna doba iz NOB

Aktiv ZB NOV Železarne Štore opozarja vse člane na naslednje:

S sprejetjem zakona o dopolnitvi zakona o osnovnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list SFRJ, št. 18/76) in s sprejetimi navodili za dokazovanje borčevskega staža s pričami, se izpolnjuje eden od pomembnih zaključkov VII. kongresa ZB NOV Jugoslavije, to je, da se zamudnikom, udeležencem NOV, ki niso pravočasno (do konca leta 1966) vložili zahtevkov za priznanje posebne dobe, omogoči, da to store sedaj.

Tako bodo občinski odbori ZB NOV izdali potrdilo (na podlagi v dveh izvodih predložene vloge — zahtevka s priloženima dvema izjavama prič, z overjenimi podpisi pristojnega občinskega organa oziroma sodišča) za začetek samo osebam, katerih udeležba v NOV ni bila prekinjena oziroma tistim aktivistom OF in partije, katerih aktivno in organizirano delo za NOB je bilo neprekinjeno od začetka do 15. 5. 1945 in se po obstoječih predpisih šteje dvojno v posebno dobo.

To pomeni, da bodo občinski odbori ZB NOV potrdilo za začetek postopka izdali samo tistim borcem in aktivistom NOV, ki doslej še nikoli niso vložili zahtevka za priznanje kakršnekoli posebne ali pokojninske dobe. Vsi tisti borci in aktivisti NOV, ki imajo že priznane posebno ali pokojninsko dobo, lahko uveljavljajo svoje pravice z obnovo postopka.

Potrdilo za začetek postopka za priznanje posebne dobe se ne more izdati:

— udeležencem NOV, ki razpolagajo z dokumenti;

— udeležencem NOV, ki so že vlagali zahtevek in je o njihovi pokojninski oziroma posebni dobi služba pokojninskega in invalidskega zavarovanja že odločala;

— osebam, katerim je bil čas od 6. aprila 1941 do 15. maja 1945 že priznan v katerikoli posebno dobo;

— osebam, ki so pomagale cizroma sodelovale v narodno osvobodilnem boju;

— osebam, mlajšim od 15 let (če niso aktivno sodelovale v oboroženih enotah NOV);

— osebam, katerih udeležba v NOV ali aktivno in organizirano delo ni nepretrgano.

Važno je vedeti tudi to, da postopek lahko začne tudi oseba, ki je sicer vložila zahtevek prepozno (po letu 1966) in družinski člani umrlih borcev in aktivistov in je bil zahtevek zavrnjen kot prepozno vložen.

Zahtevek se vloži pri občinskem odboru ZB NOV, na katerem območju je posameznik deloval za NOB oziroma iz katerega območja je odšel k partizanom, če pa je deloval na več območjih, se vloži zahtevek pri tistem občinskem odboru, pri katerem je prosilec pretežno deloval za NOB.

Zaporniki in internirci, ki so aktivno in organizirano delali za NOB, vložijo zahtevek pri občinskem odboru ZB NOV, na katerega območju je bil posameznik aretiran, oziroma iz katerega območja je bil interniran. V kolikor je bil interniran ali zaprt zunaj območja, kjer je deloval za NOB, vložijo zahtevek tam, kjer je bilo njegovo stalno prebivališče.

Kej nas navodilo opozarja, da lahko kot priče nastopajo predvsem organizatorji revolucije — nosilci spomenice 1941, aktivisti OF, člani okrožnih in rajonskih odborov Osvobodilne fronte, partijskih komitejev, narodnoosvobodilnih odborov itd., se je potrebno za aktivno in organizirano delo na terenu naslanjati predvsem na nekdanje domicilne odbore aktivistov OF, za udeležbo v partizanskih enotah pa naj povedo svoje mnenje domicilni odbori enot NOV in POS, v katerih se je posameznik bojeval.

Informacije lahko dobite na občinskih odborih ZB NOV, v pisarni skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ali pa pri tov. Štefančiču, vodji službe zavarovanja Železarne Štore. Z. I.

MUZEJ REVOLUCIJE CELJE

Muzej revolucije Celje je bil ustanovljen decembra 1963, ko se je dotedanji oddelek za zgodovino NOB pri Pokrajinskem muzeju v Celju osamosvojil, preselil v nove prostore na Trgu V. kongresa 3. in odprl stalno razstavo o revolucionarnem delavskem gibanju in narodnoosvobodilni borbi na celjskem pokrajinskem območju. S tem je Celje dobilo specializirani samostojni zavod, ki je začel načrtno in sistematično iskati, zbirati, urejati in proučevati zgodovino iz svojega delovnega območja, izdajati publikacije, prirejati razstave in širiti ter negovati tradicije NOB in naše revolucije. S svojim delom nedvomno mnogo prispeva k temu, da spomini na najtežje dni naše preteklosti niso obledeli in da je obdobje štiriletnega boja za svobodo s svojimi pridobitvami živo prisotno v našem vsakdanjem življenju.

Muzej revolucije Celje ima svoje prostore v stavbi starega magistrata, z zelo ugodno lego v središču mesta. Zgradba je bila v ta namen temeljito popravljena, obnovljena in zelo lepo opremljena.

Stalna razstava, ki je odprta v Muzeju revolucije, zavzema šest razstavnih prostorov in dve avli, tako da ima vsako razdobje narodnoosvobodilnega boja svoje določeno mesto.

V prvem razstavnem prostoru je prikazana zgodovina revolucionarnega delavskega gibanja v obdobju 1919-1941. V tem prostoru je prikazanega precej dokumentarnega gradiva, ki priča o težkem boju delavcev za svoje socialne in demokratične svobščine.

V drugi sobi je razstavljeno dokumentarno gradivo iz začetnega obdobja okupacije. Razporejeno je po vrstnem redu, kakor so se vrstili tedanji dogodki od začetka vojne do konca leta 1943. Opozoriti je potrebno posebno na fo-

nato prikaz začetka in širjenja oboroženega upora in delovanje partizanskih enot na celjskem območju (Celjska četa, Savinjska četa, Šaleška skupina, Prvi štajerski bataljon, II. grupa odredov in nastanek IV. operativne cone).

Tretji prostor je v celoti posvečen herojskemu pohodu XIV. udarne divizije na Štajersko v začetku leta 1944.

V četrtem razstavnem prostoru je prikazano obdobje največjega poleta narodnoosvobodilne borbe na našem območju leta 1944. Razstavno gradivo prikazuje veliko ofenzivo enot IV. operativne cone poleti 1944 in nastanek osvobodilnega ozemlja v Zgornji Savinjski dolini in na Kozjanskem ter nastanek in razvoj ljudske oblasti na teh ozemljih.

Peti razstavni prostor je napolnjen z gradivom o partizanski saniteti, partizanskih tiskarnah in okupatorjevem nasiljem nad našimi ljudmi.

Šesti in hkrati zadnji del razstave pa prikazuje zaključno obdobje boja za osvoboditev. Tu je prikazan poraz okupatorja in razoroževanje nemške vojske, ki je skupno z razbitimi ostanki domačih izdajalcev maja 1945 prek našega ozemlja bežala proti Avstriji. Zaključni del razstave pa prikazuje tudi silno navdušenje borcev in ljudskih množic, ki so po težkem in krvavem boju le pričakale svobodo, mir in neodvisnost.

Sestavni del stalne razstave v Muzeju revolucije sta tudi avli v I. in II. nadstropju. V prvi je postavljen detajl Savinjskega spomenika in doprsni kip maršala Tita, avla v drugem nadstropju pa je posvečena spominu narodnih herojev. V njene stene je vzdanih 16 bronastih plaket narodnih herojev, ki so bili rojeni ali so se borili in padli na celjskem območju. Plakete je izdelal Vladimir Štoviček, kip Borisa Kidriča pa Stojan Batič.

žrtev nacističnega nasilja, je bilo dvorišče zaporov Starega piskra leta 1965 preurejeno v spominski prostor. Na zidu, pred katerim so streljali talce, so vzdane kamnite ploščice z imeni ustreljenih. Poleg imen je na sredini zidu pritrjen osem metrov dolg in en meter visok bronasti relief, ki ga je izdelal Peter Černe. Na njem so simbolično upodobljeni najvažnejši dogodki iz NOB v Celju in okolici. Na vzhodnem koncu zidu so v granitni plošči vklesane poslovične besede kmeta Ivana Acmana, ki so ga nacisti ustrelili na tem dvorišču 20. ulija 1942.

Z dvorišča je tudi vhod v spominsko sobo, kjer je bila med okupacijo mučilnica. V njej je sedaj razstavljenih nekaj predmetov iz zaporov, izdelki zapornikov, originalni plakati in fotografije streljanja talcev ter fotokopije poslovilnih pisem, ki so bila napisana v zaporih Starega piskra.

Stalna razstava v Muzeju revolucije Celje in v Starem piskru je odprta vsak dan razen ponedeljka od 9. do 12. ure. Za napovedane obiskovalce pa tudi izven tega časa.

Železarjev Matiček se je oženil

Nova premiera naših gledališnikov

Naše amatersko gledališče se je spet izkazalo: prvo v celjski občini je postavilo na oder novo gledališko delo v sezoni 1976/77. Tokrat so uprizorili Linhartovo komedijo TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ZENI.

V Štorah smo videli le predpremiero (mimogrede povedano: dvorana je bila razveseljivo polna), nato pa so »ŽELEZARJI« z delom gostovali v pobratenem gledališču v Paračinu. Tu so v okviru že tradicionalne medsebojne izmenjave sodelovali na VI. oktobrskih srečanjih gledaliških amaterjev Srbije in se udeležili svečanosti ob 50. obletnici obstoja gledališča.

V gledališču so nam zagotovili, da bodo komedijo na štorskem odru ponovili, tako da si jo bodo lahko ogledali tudi tisti, ki so prvo priložnost zamudili.

čič-ko

Izvedbeno zahtevna uprizoritev je v celoti uspela

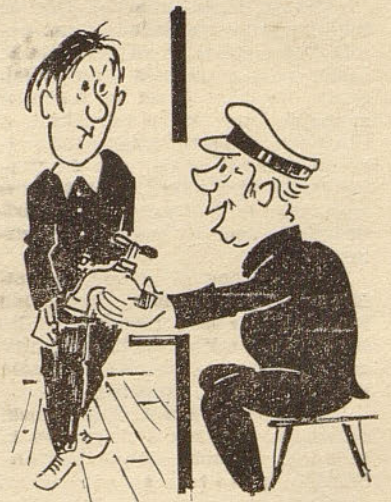
Dve pravljični igri za najmlajše

Vrste amaterskega gledališča »ŽELEZAR« so se pomladile, skupna akcija vodstva gledališča in organizacije ZSM Štore je obrodila bogate sadove, saj je na odrske deske pritegnila vrsto mladincev in pionirjev.

Za novoletni program bodo v gledališču pripravili nekoliko prirejeno uprizoritev Janko in Metka. Večino vlog bodo prevzeli mladi, novi člani gledališča. Toda to še ni vse:

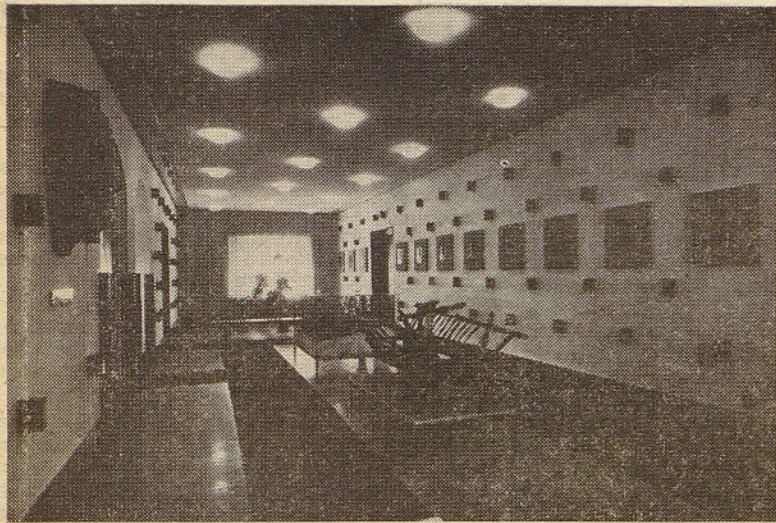
Pod vodstvom režiserja Franca Legvarta so v polnem teku vaje za izvedbo množične mladinske pravljične igre SNEGULJČICA. Torej lahko z gotovostjo upamo, da bo v tej gledališki sezoni za naše malčke program zadovoljiv.

Zdravko Ivačič

»PAMETEN PREDLOG«

Da ne bi bilo treba tistim, ki kradejo pipe iz kopalnice te odvijati bi bilo bolj enostavno če bi jih kar vratarji delili.

tografije dokumentov o izdajalskem in petokolonaškem delovanju pripadnikov Kulturbunda in njihovih pajdašev, o kapitulaciji starojugoslovanske vojske in prihoda okupatorja na naše področje ter na prikaz hude raznarodovalne politike Nemcev nad našim ljudstvom. Temu poglavju sledi

Na stalni razstavi v muzeju je skupno 452 muzealij, 738 fotografij in 310 raznih dokumentov.

Nasproti stavbe muzeja je vhod v Spominsko razstavo v Starem piskru, kjer so nacisti zverinsko ubijali naše ljudi.

V želji, da bi trajno zaznamovali kraj, ki je prepojen s krvjo

NAŠI SODELAVCI

S KRVAVEČIMI SRCI SMO ODHAJALI...

»Tu, na Kozjanskem, v Jurkloštru smo mladi partizani dobili prve lekcije, osnove partizanskih veščin, spoznavanja smisla, cilja in pomena narodnoosvobodilnega boja.«

Tako mi pravi Vajdič Franc, delovodja na aglomeraciji, poznan član naše delovne organizacije.

Vajdič Franc je naš drugi sogovornik. Zanimivo, da so večidel vsi naši sodelavci, s katerimi smo imeli pomenke, Kozjanci. Tu je lep dokaz, da naša železarna zaposluje proletariat s še danes nerazvitega Kozjanskega. Loka pri Žusmu je Vajdičev rojstni kraj. Očetu in materi se je rodilo deset otrok. Sedem sester in trije bratje.

Vajdič Franc drugo leto pričakuje Abrahama. Rodil se je sedemindvajsetega leta. Vsi njegovi ožji svojci so še živi, razen očeta, ki je pred leti za vedno zatisnil oči.

»Bila je bridka mladost. Oče je bil v rudniku na Holandskem, potem doma, delal je na cesti, da je lahko nas, z materjo preživljal. Stara Jugoslavija mi je dobro v spominu, grenak je bil takrat, a dragocen zaslužen kruh. Med vojno sem se učil v Celju za čevljarja. Ko pa sem nekega dne šel domov, bilo je septembra štiriinštiridesetega, sem jo mahnil v partizane.«

Vajdič Franc ni mnogo premišljeval. S sosedomi, Bevčevimi fanti se je dobro razumel. Trije Bevčevi so takrat že bili v partizanih. Dva sta, mi pravi, kmalu padla v borbi z okupatorjem.

»Tako sem prišel v Kozjanski odred. Bil sem mlad, neizkušen in tudi bolj majhen, drobne postave. Smešno, ko se tega spominjam, od doma sem odšel kar v kratkih hlačah!«

Nekega večera so pričakali Šercerjevo brigado. Franc je bil še brez orožja. Šercerjevci pa so ga imeli, niso pa imeli borcev. Tako

je Vajdič postal borec slavne brigade. Bil je pomočnik borca s protitankovsko puško. Taka puška je bila težka, a vendar dragoceno in spoštovanja vredno orožje.

»Prvi ognjeni krst sem doživel na Babni gori. V Volčji jami so Nemci imeli posadko in oklepno vozilo, ki je s topičem obstreljevalo bližnje hiše in namišljene točke, kjer naj bi se zadrževali partizani. Tu se je razvila moja prva borba. Trajala je skoraj tri ure, danes kratke, takrat, ko je ropotalo in žvižgalo, pa so bile dolge, neskončno dolge. Proti večeru smo se umaknili, ker so Nemci s topičem zažigali in rušili hiše nedolžnih vaščanov, okoliških kmetov. Od tod smo se umaknili proti Loki, preko glavne ceste pa v Žusmu. Tu smo prenočili.«

Po tem prvem njegovem spopadu z okupatorjem je Vajdič prestal še vrsto borb z ustaši, Nemci in ostalimi domačimi izdajalci. Petinštiridesetega so se v Topolščici združili s Štirinajsto divizijo.

Bližal se je konec vojne. Nemci so se malodušno vračali v »Rajh«, bili so pa nevarni, kot ranjena zver.

»Naše enote so odšle proti Mežici, na Črno, po Poljanski dolini, kjer smo prispeli v Borovlje. Takrat sem bil prestavljen v 13. udarno brigado Mirka Bračiča. V Borovljah je bilo veliko ustašev, ki smo jih morali razoroževati. Naši komandanti so vodili pogovore z Angleži o sodelovanju in, da bi v primeru potrebe priskočili na pomoč, ker so imeli tanke, če bi se ustaši uprli.«

»Tu smo ostali več dni. En naš bataljon je krenil na Gosposvetško polje, dva pa sta ostala v Borovljah. Ujete ustaše smo morali puščati v Borovljah, orožje smo jim pobrali. Vendar, ustaši, videč, da smo prešibki, da so nas Angleži malodušno samo opazovali, so se uprli.«

Takšna je bila takratna pomoč Angležov! Razvile so se težke borbe, padlo je okoli devetdeset borcev 13. brigade.

Preko Drave so odšli v Celovec, kamor so prispeli 14. maja. Tu so ostali dva dni, nato pa so se morali vrniti na današnjo mejo, kajti zavezniška diplomacija je že takrat v osnovi preprečila osvoboditev naše Koroške.

»Tako smo, kljub velikim borbam in žrtvam za povrnitev naše Koroške, ostali brez nje, izgubili smo jo drugič.«

Vajdič Franc je v naši železarni od osemindvajsetega leta. Delal je v jeklarni pri dobri stari martinovki. Starejši delavci vedo, kako se je takrat delalo. Značilno za tisti čas so bila močno razgibana udarniška dela, udarniške akcije. Posamezne izmene so tekmovala, katera bo boljša, naredila več prepotrebnege jekla. Udarniško se je obnavljala zastarela železarna, gradile so se proge...

Težak fizični napor, pa tudi telesno šibek Vajdič ni zdržal tempa izgradnje. Za nekaj časa je predsedal na vratarsko mesto. Vendar, ko smo začeli z izgradnjo plavža in aglomeracije, je Vajdič postal član novoustanovljenega kolektiva elektro plavža.

»Tu, na plavžu in na aglomeraciji sem od samega začetka. Vozil

sem žerjav, vsipni voz, sedaj pa vodim izmeno.«

Vajdič je, kot sem že napisal, veliko udarniško delal. Pri neki taki akciji udarniškega dela na Lipi, so se s tovarnjakom prevrnili po bregu nekdanje vzpenjače. Bil je težko poškodovan, pa se je kot drugi »izlizal«.

V prostem času Vajdič rad gobari, je na vrtu, pa tudi doma kaj postori. Vajdičeva se pa nasmehne, rekoč »velike pomoči pa res nimam od njega«, pa ga vseeno pohvali kot dobrega moža.

Z ženo rada odhajata na Kozjansko. Mala parcelica, nekaj trsov in pevkov jima nudi rekreacijo, tisto psihično sprostitev v mirnem delu Babne gore, v mirnem delu obdelovanja krpice zemlje. To je radost in tudi povsem pravilno, kajti delo na idiličnem Kozjanskem človeka pomiri, ga zdravi.

Znamenitega zdravnika in bakteriologa Roberta Kocha je hotel nekoč v družbi ponižati. Vprašal ga je:

»Kaj ne, vi ste živinozdravnik?«
»Da,« je živahno dejal Koch.
»Kaj vam pa manjka?«

Ob kozarcu domačega sva z Vajdičem obujala spomine, pa bila bolana in boleznj sproti odpravljala in gradila načrte v oblakih. Mali, skromni psiček se je stalno smukal okoli najinih dog. In, da ne pozabim. Vajdič tudi rad čita časopis, revije in gleda, kot pravi, resne oddaje naše televizije. »Da, verjetno še najraje šport«, pristavi Vajdičeva in se veselo nasmehne.

DAN REPUBLIKE JE ZAME IN ZA VSE NAS VELIK PRAZNIK

Tam na Rifniku, blizu Šentjurja, je Vodeb Jože sedemindvajsetega leta zagledal luč sveta v skromni, skoraj bi rekli kočarski družini z malo zemlje, ki je morala nuditi tisti košček prepotrebnege kruha vedno lačnim otroškim ustom. Jože je očeta izgubil, ko mu je bilo enajst let. Matí je morala krepko delati, da je nahranila štiri otroke.

»Že kot otrok sem moral v svet, s trebuhom za kruhom. Delal sem pri kmetih. Leta enainštiridesetega sem končal šentjursko osnovno šolo in se zaposlil pri mlinarju Ferležu. Seveda sem imel veselje za strojevodjo, občudoval sem drveče hlapone na železnici, pa so to bile le skrite želje. Dvainštiridesetega sem se šel učiti kovaške obrti k Arbajter Ludviku, v Šibeniku pri Šentjurju, pravzaprav je to bila kovačija pri Oset Francu. Njega so Nemci ustrelili, družino pa odpeljali v taborišče.«

Triinštiridesetega je Arbajter moral v nemško vojsko. Kovačijo in domačijo Franca Oseta je dobil v last koroški kulturbundovec Dobrovnik Mihael in seveda tudi Vodeba. Dubrovnikova žena je bila huda nacistka, doma iz Gradca. Vsi trije sinovi so morali na njeno zahtevo v SS enote. Ona ni bogve kaj znala slovensko, sinovi

in oče Dubrovnik pa še kako dobro.

»Ker novi gospodar Dubrovnik ni obvladal predvsem za kmete kovaške obrti, bil je industrijski

kovač, sem bil oproščen vojaških obveznosti, pa tudi zato, ker je imel tri sinove v nemških elitnih enotah. Tako sem ostal doma in koval. Bilo je težko. Sosede, Fendretove z Rifnika, s katerimi sem imel dobre odnose, so Nemci postrelili in tako sem ostal povsem sam, prepuščen delu kovačije in premišljevanju o boljših dneh.«

Ko je prišla štiriinštiridesetega leta na Štajersko Štirinajsta divizija, se je situacija spremenila. Partizani so se pojavili tudi pri Dubrovniku. Ker se jih je bal, je dal namestiti na podstrešje kos tračnice, pa kateri je, če so prišli partizani tolkel in dajal znak nemškimi žandarjem.

»Septembra štiriinštiridesetega me je kot sedemnajstletnega fanta Cvetka Jerinova predstavila komandantu prvega bataljona 13. Bračičeve brigade, tovarišu Mirku. V nepozabnem spominu imam Cvetko, Slapšek Poldeta-Gajsta, Podgoršek Štefana, s katerimi sem imel dobre zveze že pred vstopom v Bračičevo brigado.«

Že itak težka otroška leta so Vodeba kalila. Sedaj, ko je postal borec Bračičeve brigade, sicer mlad, neizkušen, pa vendar trden se je hitro uživel v »partizansčino«.

»Od vsega začetka sem z nezaupanjem gledal to pisano partizansko družino. Med borci so bili tudi Črnogorci, Bosanci, Poljaki in Rusi. Slednji in se pridružili osvobodilni borbi. Kasneje pa se je izkazalo, da je moje nezaupanje bilo odveč, neupravičeno. Sprejeli so me kot brata, kot mladega borca, vesel pa sem tudi bil, ko sem v brigadi videl znane obraze.«

Jože je najprej moral nositi municijo in nosila za ranjence, Prvi

KAKO RAZLIČNI SMO!

Ce opazujemo drug drugega, pa naj bo to pri delu, sportu, doma ali drugje, kaj hitro ugotovimo velike razlike, ki pravzaprav vnašajo pestrost v naše medsebojne odnose. Nemogoče bi bilo naštetiti vse lastnosti in njihove variante, po katerih se razlikujemo med seboj, čeprav je sodobna psihologija z matematičnimi postopki (faktorska analiza) potrdila že mnoge od njih. Seveda pa tudi brez teh metod lahko laično ugotovljamo, da so nekateri med nami bolj iznajdljivi, ambiciozni, družabni, občutljivi, natančni, skromni, nekateri nadarjeni za matematiko, glasbo, drugi se z lahkoto izražajo, imajo boljši spo-

min in podobno. Naletimo na posameznike s počasnimi, hitrimi ali nerodnimi gibi, takšne, ki so flegmatičnega ali melanholičnega temperamenta, takšne, ki se ukvarjajo s športom, branjem, ročnim delom; nekateri imajo več znanja iz metalurgije, angleščine ali organizacije dela, spet drugi obvladajo strojepisje, drsanje ali vozijo avto. Našteti jih je le nekaj lastnosti, ki jih srečamo pri različnih posameznikih, razdelimo pa jih lahko v:

a) telesne značilnosti (npr.: višina, barva las, oči, obseg glave, posebnosti živčnega sistema, delovanje žlez z notranjim izločanjem itd.);

b) sposobnosti (npr.: inteligentnost, besedna sposobnost, ostrina vida, praktična iznajdljivost, hitrost in preciznost gibov itd.);

c) znanja, spretnosti, navade (npr.: obvladanje tujih jezikov, strojepisja, smučanja);

d) karakterne poteze (iskrenost, gospodovalnost, sebičnost, natančnost itd.);

e) temperamentne in čustvene poteze (npr.: živahnost, hladnokrvnost, bojzljivost, topost, vedrost itd.);

f) dinamične motivacijske lastnosti (različne potrebe, interesi, stališča, obrambni mehanizem itd.).

Novorojenec še nima osebnosti, kajti ta se začne oblikovati v prvem letu življenja in se razvija tja do odraslosti. Temeljne lastnosti osebnosti se razvijajo že v otroškem obdobju, v omejenem obsegu in izjemnih okoliščinah pa se spreminja osebnost tudi še v zreli dobi. Lahko rečemo, da je razvoj človekove osebnosti odvisen od treh faktorjev: od dednosti, okolja, v katerem živi in njegove lastne aktivnosti. Odnosi med temi faktorji so zapleteni zaradi interaktivnosti in težko je določiti delež posameznega faktorja pri razvoju neke telesne ali duševne lastnosti.

Kaj je pravzaprav dednost? To ni samo podobnost s starši, kajti dedne lastnosti lahko »sprejmemo« tudi od bližnjih in daljnih prednikov. Dednost tudi ni samo tisto, kar nam je dano z rojstvom, kajti mnoge značilnosti, ki slone predvsem na dedovanju, niso nujno prisotne že ob rojstvu, ampak je potreben določen čas, da se pokažejo (npr.: razvojna sprememba, kot je hoja, je pogojena z dedno zasnovo, vendar otrok shodi šele, ko po teče določeno obdobje dozorevanja živčnega sistema in mišičja). Tudi tisto, kar se pojavi že z rojstvom, ne sloni vedno in nujno na dedovanju. Nekatere posebnosti novorojenčka so lahko posledica učinkovanja bakterij, strupov ali okvare, ki je nastala še pred rojstvom. Biološki nosilci dednih lastnosti so geni, razmeščeni v hromosomih v naših celicah. Zorenje telesnih struktur in funkcij je podlaga celotnemu duševnemu razvoju, ki je vezan na rast in zorenje možganskega tkiva. Čim normalnejše so posameznikove dedne zasnove, tem širše možnosti dopuščajo telesnemu in duševnemu razvoju.

Abnormne in izjemne dedne zasnove pa posamezniku omejujejo »manevrski prostor«. Da bi se te zasnove — dispozicije pokazale kot določene človekove lastnosti, jih je potrebno aktivirati, kajti sleherna lastnost se formira in razvija šele s človekovo aktivnostjo v določenem okolju.

Med dejavniki, ki predstavljajo okolje in vplivajo na razvoj osebnosti, so najpomembnejši socialni in kulturni, ki imajo največjo moč prav v obdobju otroštva. Seveda vplivajo na osebnost tudi izkušnje v mladosti in odrasli dobi, vendar čim starejši je človek, tem manj se njegova osebnost spreminja. **Iz tega je razvidno, da se največja pomembnost pri oblikovanju posameznika pripisuje družini in odnosom**

v njej. Poudariti je treba, da je za pozitiven razvoj osebnosti najvažnejša zadovoljitev otrokove potrebe po ljubezni in naklonjenosti, čustveni toplini in občutku varnosti. Nezadostna skrb in občutek, da ga ne marajo, lahko v otroku pospešita razvoj družbeno nezaželenih lastnosti, kot so: agresivnost, odljudnost ali pasivnost. Pomembno je tudi splošno psihološko ozračje v družini, kajti otroci iz družin, v katerih vlada medsebojno zaupanje, ljubezen, prijateljstvo, razumevanje, bodo po vsej verjetnosti bolj neodvisni, imeli bodo več zaupanja vase, lažje se bodo prilagajali kot pa otroci iz družin, v katerih prihaja pogosto do konfliktov in razprtij. Zanimariti ne smemo tudi položaja otroka v odnosu do sorojencev (npr.: najstarejši, najmlajši, edinec), strukture družine (npr.: popolna, nepopolna ali dopolnjena družina). Velik vpliv ima celotno vzgojno ravnanje staršev ali njihovih namestnikov, pri čemer zelo pozitivno delujejo naslednji dejavniki: razumevanje otroka in upoštevanje njegovih potreb, strpnost, doslednost, demokratičnost, vzgoja k samostojnosti. Pretirano stroga disciplina ima lahko za posledico prenapeto potrebo po priznanju in ugledu, otrok lahko razvije sovražan odnos do staršev in celotne družbe. Nedosledna disciplina lahko privede do lastnosti, kot so omahljivost in neodločnost. Preveliko razvajanje otroka in pretirano skrb zanj pa lahko oblikujeta sebičnost, neodgovornost, pretirano občutljivost in nezmožnost prenašati neuspeh. Družina deluje na oblikovanje raznih lastnosti tudi s tem, da mu nudi možnosti za opazovanje in raznovrstne izkušnje, npr.: ob knjigah, televiziji, gledaliških predstavah, izletih, krožkih, spodbudnih igračah, rekreaciji in športu. Prehod v vzgojno-varstveno ustanovo in kasneje v šolo predstavlja nove spodbude, nova spoznanja in zahteve, ki se jim mora otrok prilagoditi. Spoznava odnose v skupini in svojo vlogo v njej, sreča se z novimi delovnimi in disciplinskimi zahtevami, spoznava nove osebe, ki jih lahko posnema in se z njimi enači. Tako se ves proces njegovega umskega, čustvenega in zlasti še socialnega razvoja, ki se je začel v družini, intenzivno in sistematično nadaljuje.

Pomembno vlogo pri oblikovanju posameznika imajo tudi vrstniki, s katerimi se družijo v otroški in mladostni dobi. Vrstniki si oblikujejo določene standarde obnašanja, ki se jim morajo dosledno podrežati in ti standardi so dostikrat v nasprotju z nazori staršev in sploh odraslih ljudi. Najizrazitejši je vpliv vrstnikov v obdobju med 13. in 19. letom.

Ne smemo pa seveda zanemariti tudi vpliva razredne pripadnosti, kulture in družbenega sistema, ki oblikujejo vrednote, vzorce vedenja, načine prilagajanja, stališča do raznih pojmov. S tem, da se človek prilagaja družbenim okvirom ali normam, se seveda oblikujejo določene osebnostne lastnosti.

(Dalje na 14. strani)

Naši sodelavci

ognjeni krst, in kjer si je tudi priboril puško, je bil, ko so napadli Kozje.

»Pred napadom na Kozje je bil na Vetrniku zbor brigade, ki je takrat štela okrog devetsto borcev. Komendant nam je v kratkih, jedrnatih besedah orisal situacijo, pomen borbe za osvoboditev in pozval na neusmiljeni boj proti neizprosnemu, krutemu okupatorju, do končne zmage in osvoboditve naše zaslužjene domovine.«

»V noči od 8. na 9. september 1944 smo začeli z napadom na Kozje. Bil sem v enoti, ki je imela nalogo prodreti v trg Kozje po cesti Pilštajn—Kozje. Ko smo se v popolni tišini, v jutranjem mraku prebili do praga Kozja, nam je za hrbtno zaropotalo. Brž smo zavzeli položaje. Do zmede je prišlo, ker smo »pozabili«, da imajo Nemci mitralješko gnezdo na zvoniku cerkve na pokopališču. Borci so kmalu opravili z »zahrbtneži«, nato smo krenili v center Kozja, kjer je bil bunker, obdan z bodočo žico in minami. Imeli smo novi minometalec, še ne preizkušeni, angleški. Seveda borci, ki so bili zadolženi za obstreljevanje bunkerja z minometalcem, niso bili dovolj izkušeni v določanju razdalje obstreljevanja. Prva mina je bunker preletela, druga je padla preblizu in poškodovala naše borce. Težko in odgovorno je bilo za borce pri minometalcu. Tretja je zadela v polno! Toda zagriženi vermani niso kapitulirali. Drugi dan smo zbrali po Kozju petrolej in bencin, napravili vnetljive bombe in uspeli, da smo zažgali bunker. Minerji so minirali in porušili steno tako, da je nastala odprtina v bunker. Vermani, domači izdajalci in Kočevarji so se po zažigu in močni eksploziji le predali. Tu sem si z izposojeno puško pridobil svojo priborjeno mavzerico.«

Tako mi pripoveduje naš Vodeb Jože, sedaj delovodja na prometu. Košati brki mu krasijo izorano lice in nagubano čelo. Dokaz o prestanem trpljenju, težki mladosti in borbi, borbi za svobodo in neumornem povojnem delu, udarniškem delu za izgradnjo naše porušene domovine.

Vodeb je poročen. Stanuje v Gorici pri Slivnici. Ima hišo, žena je v službi, hčerka poročena, sin pa obiskuje filozofsko fakulteto v Ljubljani. Na otroke je ponosen. Sedaj, v prostem času, pomaga hčerki pri gradnji hiše. Preostali

prosti del dneva posveti vnuku in obveznemu ribolovu.

»Družina, da, naša družina je srečna. Razumemo se. Sem predsednik Združenja zveze borcev, sin je predsednik Socialistične mladine Slovenije, zet pa Socialistične zveze delovnih ljudi. Radi delamo na terenu. Tudi v organizaciji Rdečega križa sem aktiven. Pomagam ostarelim, neboljnim v naši krajevni skupnosti. Tudi v železarni je dovolj dela. In ko pridem domov, me čaka še drugo delo, vendar je manj naporno, pa vendar odgovorno.

Po osvoboditvi je Jože hotel končati učno dobo in si pridobiti kvalifikacijo. To mu je tudi s trdnim delom in samoodrekanjem uspelo. Zaposlil se je v Mariboru v Železniški delavnici »Boris Kidrič«. Napravil je izpiti za strojevodjo v Kastavu pri Reki. V Ljubljani se je nato na železnici zaposlil kot strojevodja, kasneje pa je bil premeščen v Divačo.

»Takat je železarna kupila od naših železnic prvo normalnotirno parno lokomotivo, katero sem prav jaz prepeljal v Štore. Tu, v Štorah sta me ing. Lavrič in takratni personalni, Zmahar pregovorila, da sem ostal v Železarni. Tako sem od štiriinpetdesetega leta član kolektiva naše delovne organizacije.«

Vodeb Jože je sodeloval v mnogih borbah. Pri osvoboditvi Sentjurja mu je med agresivnimi ustaši in Nemci veliko, avtoritetno pomagala angleška uniforma. Bil je prvi, ki je prišel v Železarno s svojo enoto, organiziral stražo in postavil red. Ima sliko, ki pa žal zaradi nejasnosti, slabih ostrin in sposobna za objavo v Železarni, je pa drag in nepozaben spomin.

»Dan republike je zame in za nas vse velik praznik. Poznal sem razmere v stari Jugoslaviji, med vojno, težave izgradnje porušene domovine in občutil veselje, čisto, neomadeževano veselje priborjene svobode.«

Tako mi pravi naš sodelavec Jože Vodeb. Saj ga poznamo. Miren, skrben in požrtvovalen.

Dan rojstva naše republike mu veliko pomeni. To je dan, ko smo potrdili med narodnoosvobodilno borbo zastavljene cilje, želje in potrebe, ki smo jih tudi uresničili. Zato je za nas in za našega sogovornika 29. november velik in spoštovan praznik.

V. R.

Rekreacija in šport

Prijateljsko srečanje v nogometu

Poslovilna tekma Jožeta Belaka

V soboto, 16. oktobra je v Štorah gostovala nogometna ekipa tovarne traktorjev FIAT iz Modene. Italijanski športniki so vsi delavci te tovarne traktorjev ter so si ob svojem obisku tudi ogledali našo tovarno traktorjev v izgradnji. Ob zelo slabem vremenu, zaradi katerega je bilo manj gledalcev, kot bi jih sicer takšno srečanje privabilo, so gostje tekmo izgubili z rezultatom 3:0. Zlobni jeziki so vedeli povedati, da je to povračilo za nedavni poraz naše državne reprezentace na prijateljski tekmi v Italiji. Gostje so izrazili tudi željo, da bi naši nogometaši prišli k njim v Modeno, kjer bi organizirali ponovo srečanje.

Ta tekma pa je bila velikega pomena za enega naših najbolj prizadevnih nogometašev — vratarja Jožeta Belaka. Odigral je namreč svojo poslovilno tekmo, v kateri se je tudi iz športnega vidika izkazal, saj je svoja vrata zelo dobro branil. Ob tem je treba Jožetu iskreno čestitati, saj je bil v vratih več kot 20 let ter je začel z aktivnim igranjem že kot pionir. Soigralci so se svojemu dolgoletnemu vratarju oddolžili z darilom.

Balinanje

Medobratnega tekmovanja v balinanju se je udeležilo 6 ekip, v katerih je sodelovalo 26 tekmovalcev. Najuspešnejša je bila ekipa livarn, ki je premagala vse svoje nasprotnike v treh dvobojih in sicer uslužbenca z 9:0, valjarno I z 9:1 in valjarno II z 9:4. Na drugem mestu je valjarna II, tretja je elektrodelaavnica, četrti uslužbenec, peta valjarna I in šesta obdelovalnica. Glede na to, da smo s tem športom šele pričeli v Štorah je razumljivo, da ni bila tolikšna udeležba, kot je na drugih tekmovanjih. Glede na zanimanje za to priljubljeno vrsto rekreacijskega športa lahko pričakujemo, da bo v prihodnje večji odziv.

Smučarska izkaznica

Z novo izkaznico lahko postanejo vsi člani Smučarske zveze Slovenije. Izkaznico lahko dobite **takoj** pri tov. Stojan Mariji (pisarna rekreacije), če vplačate letno čl-

narino v višini 150 din za odrasle in 60 din za mladino do 15 let.

Izkaznica mora biti opremljena s fotografijo.

Kaj nam izkaznica pomeni?

— Postaneš član Smučarske zveze Slovenije in s članarino podpiraš kvalitetni smučarski šport v Sloveniji.

— Z izkaznico na osnovi bonov lahko nabavljamo smučarsko opremo z 10% popustom.

— Mladina do 15 let bo poleg bonov za smučarsko opremo imela z izkaznico brezplačne prevoze na vlečnici na Svetini za sezono 1976/77, odrasli pa 50% popusta.

— Z novo izkaznico bodo imeli vsi (mladina in člani) 50% popusta od polne cene za smučarske šole in organizirane tečaje.

— Nosilec izkaznice je zavarovan pri »Zavarovalnici Sava« za invalidnost ali smrt.

— Pričakuje se tudi, da ob izkaznici veljala na vseh žičnicah za prevoze s popustom (ta zanimivost še ni dokončno dogovorjena).

Toliko na kratko o »Smučarski izkaznici«. Menimo, da skoraj ne bi smelo biti smučarja, ki je ne bi imel.

Organizirana rekreacija jesen - zima - pomlad

Služba za rekreacijo je pripravila program redne tedenske rekreativne vadbe v pokritih prostorih za mesece: november, december, januar, februar in marec in to za naslednje dejavnosti:

KEGLJANJE: vsak ponedeljek od 15. do 19. ure na kegljišču v Štorah (vodja Franc Grubenšek).

NAMIZNI TENIS: vsak torek, četrteki in petek od 16. do 19. ure v dvorani namiznega tenisa pri stadionu na Lipi (vodja Vinko Pajk).

ODBOJKA ČLANICE: vsako sredo od 17. do 18.30 v telovadnici na Lipi (vodja Tine Veber).

ODBOJKA ČLANI: vsako sredo od 19. do 21. ure v telovadnici na Lipi (vodja ing. Dominik Tomažin).

REKREACIJA ČLANICE: vsak ponedeljek od 18.30 do 20. ure v telovadnici na Lipi (vodja Milena Žnidarec).

REKREACIJA ČLANI: vsak četrtek od 18.30 do 20. ure v telovadnici na Lipi (vodja Franc Skoberne).

REKREACIJA ČLANI: vsako nedeljo od 8. do 10. ure v telovadnici na Lipi (vodja Ivo Gražl).

REKREACIJA ČLANI: vsako sredo od 19. do 21. ure v telovadnici EŠC — Celje (vodja ing. Ljubo Kresnik).

REKREACIJA ČLANI — ČLANICE: vsak torek od 19.30 do 21. ure v telovadnici Zavoda Ivanke Uranjek v Celju (vodja Dušan Gabrijel).

Dnevnik »novopečenega« ribiča

13. 6. 197... Dragi »dnevnik« naj ti bodo zaupane vse ribiške skrivnosti in naj jih ne ugleda nezaželeno oko.

2. 7. 197... Francel mi je prinesel ribo iz Voglajne. Celo podaril mi jo je. Bil je krap in to merski. Podarjene ribe sem bil močno vesel, nisem mu zastoj plačal večkrat po dva dcl rebule.

28. 7. 197... Francel mi zopet prinese ribo. Kar na živce mi gre tako laže. Kako so mu danes prijemale. Dvakrat mu je utrgal težak krap. Celo hvali se, da jaz nikoli nebi bil dober ribič.

10. 8. 197... Odločil sem se, da pojdem z njim ribarit. Zora naju je pričakala nad Meliškim mostom. Pa je res »prijemalo«, samo ne tako velike ribe. Tudi sam sem na njegovo palico ulovil podmorskega podusta, ki sem ga moral spustiti nazaj v vodo.

15. 9. 197... Sem že zastrupljen. Te ribe mi nikakor ne grejo iz glave. Zakaj pa tudi jaz ne bi postal ribič? Odločil sem se zadržno, da v novembru mesecu napišem prošnjo za sprejem v ribiško družino. Žena maje z glavo, pravi da sem malo...

20. 10. 197... Pridno nabiram denar za članske prispevke in ribiški pribor. Žena nič ne ve o tem. Ustvarjam črni fond. Denar, prihranke skrivam za stensko sliko, ikono sv. Jožeta. Upam, da bo še tu najbolj na varnem.

2. 11. 197... Napisal sem prošnjo za sprejem v ribiško družino Štore podkrepljeno z naslednjim:

Rojen v znamenju ribe, komaj zagledal v svet, že imel opravka z vodo, v cerkvi namreč. Kot otrok sem čofotal po lužah, v šoli sem bil tih kot riba. Ko sem odrasel, sem pričel loviti ribe, pa ne v vodi. Po tem se je obrnilo, ena je mene ulovila in me še sedaj ne izpusti. Sicer je pa v meni kar precej ribjih lastnosti. V življenju sem previden kot klen, v službi neroden kot som, požrešen kot ščuka, rejen kot krap...

5. 12. 197... Sprejeli so me v ribiške vrste. Hurrtra! Danes sem prejel pismo o ugodni rešitvi moje vloge. Samo izpit moram še položiti. Kako so bili ekspeditivni. Vloge hitreje rešujejo kot občinski uradi.

15. 12. 197... Plačal sem pristojbino in ostale članske prispevke. Žena se čudi, da je tako poceni. Ni vedela za moj črni fond, ki sem ga doobra izčrpal.

18. 2. 197... Položil sem ribiški izpit. Kar ni vedel predsednik izpitne komisije, sem mu obrazložil jaz. Pa je šlo. Postal sem ribič in to pravi športni ribič.

25. 3. 197... Imam že kupljen ribiški pribor, palico, kolešček, vrvič in trnke. Komaj čakam ribolovno sezono. Sicer je pa sedaj še lovopust. Samo da sem uspel ženi utajiti pretežni del stroškov.

20. 5. 197... Prvi dan ribolovne sezone. S Francelnom sva ob zori že ob Voglajni. Kako prekrasna je narava, voda, zrak. Zložim palico, odvijem kolešček, namestim trnek. Za začetek učim črva plavati. Ves čas so se ribe poigravale s plovčkom, vlekle vabo pod vodo sem in tja. Prijeti pa ni znala nobena. Ni so še morda vajene. Francel je že imel uspeh. Potegnil je klena in to celo merskega. Jaz pa nič. Tedaj je prijelo. Močno zategnem. Glej ga

šmenta, kaj pa je to. Se ne premakne. Saj se tudi ne bo, mi reče sosed, vidiš da si zapel ob korenino. Vlečem k sebi, ne gre. Sklonim se nad vodo, vlečem k sebi, tedaj pa ojoj. Zmanjkalo je tal in štrbunk je reklo. Strašno je zaropotalo in zvalovilo. Voda je še bila presnelo mrzla. Danes nisem ulovil ribe pač pa nahod. Pravi ribiški krst na pravi dan.

24. 5. 197... Danes sem se sam odpravil na ribolov pod Podplaški jez. Po nekaj urnem čakanju vendar prijem. Kakšen odpor in kakšna borba. Samo moji spretnosti in široki okolici se je zahvaliti, da sem krapa potegnil na suho. Tehtal je cela 2 kg. Tehtali smo ga pri »Gabrc«. Uradno, da mi potem še celo kdo ne verjame. Za koliko me je tisti krap osušil, v dnevnik ne bom napisal, če ga slučajno žena dobi v roke. Pa tudi res se ne spominjam več, kajti glava me še ni nehala boleti. Me tudi ne bi bolela, če bi bil pil samo domačo kapljico. Ker sem pa mešal, so posledice neizbežne.

2. 6. 197... Dragi »dnevnik«. Pravijo, da je ribolov zelo koristen za pomiritev živcev. Pa je, kdor ne verjame, naj sam preizkusi.

Dnevnik vseeno dobil na vpogled in izvleček napisal

Boris Malec

Kako različni smo

Najbrž ni težko ugotoviti, da ima okolje znatno moč pri oblikovanju človekove osebnosti. Seveda pa se osebnost ne oblikuje s pasivnim učinkovanjem okolja, ampak s človekovo aktivnostjo v določenem okolju. Človek si mora zavestno prizadevati in se namensko truditi, da se razvija. V psihološki literaturi navajajo kot primer, kaj vse se doseže s prizadevanjem — Helena Keller. Bila je slepa in gluha že od 19. meseca življenja, vendar je z velikanskim trudom dosegla, da se je naučila govoriti, končala študij, dosegla doktorat in se razvila v priznano prisateljico in vsestransko zgrajeno osebnost. Brez lastne aktivnosti bi bila obsojena na životarjenje v bednem stanju. Torej za razvoj katerekoli bolj komplicirane lastnosti je potrebna posameznikova intenzivna aktivnost. Razne naloge, ki jih rešuje, različni cilji, ki si jih postavlja, terjajo od njega stalno dejavnost. Potrebno je razvijati prirojene zmožnosti, kombinirati prirojeno s pridobljenimi izkušnjami in tako razvijati lastno aktivnost in s tem tudi osebnost. Tako lahko po vsej pravici trdimo, da je razen dednosti in okolja v formiranju osebnosti pomembna tudi človekova samoaktivnost.

Informacija o škodljivosti tobaka in boj proti kajenju

Zaključki 23. skupščine Svetovne zdravstvene organizacije, ki je bila maja 1970, se glasijo:

»Obolenja, ki so povezana s kajenjem, so v razvitih deželah močno pomemben vzrok invalidnosti in prezgodnje smrti.

Na splošno je možno reči, da večina držav še ni uveljavila zakon skih ukrepov, medtem ko so nekatere uveljavile ukrepe celotnega področja preventivne medicine.«

Komite strokovnjakov SZO na področju kajenja in njegovih škodljivih učinkov je ponovno potrdil te zaključke na sestanku decembra 1974, ko so načrtno obdelali vse — med tem časom opravljene — dodatne raziskave in opazovanja. Izmed 100 držav za katere ima svetovna zdravstvena organizacija (SZO) informacije, jih 70 nima nikake zakonodaje, medtem ko ima 30 preostalih držav zakonodajne ukrepe v zvezi s kontrolo zlorabe kajenja. Nekatere države pa celo podpirajo proizvodnjo tobaka.

Tobačni dim vsebuje karcinogene (snovi, ki raka povzročajo) in kokarcinogene (snovi, ki raka pospešujejo) substance, poleg ogljikovega monoksida, nikotina in dražečih snovi. Karcinogenost kondenzatov dima pipe in cigar je prav tako velika kot pri cigarettem dimu. Sedaj je uspelo že tudi na poizkusnih živalih (psih) povzročiti z inhaliranjem cigaretne dima tipične bronhialne karcinome.

Z obširnimi epidemiološkimi raziskavami je danes nesporno ugotovljena povezava med kajenjem in naslednjimi obolenji:

— **pljučnim rakom:** podatki različnih raziskav so na tem področju še posebno mnogoštevilni, in so pokazali, da nevarnost obolenja za pljučnim rakom narašča direktno v povezavi s številom pokajenih cigaret. Pri težkih kadilcih je 30—50-krat večja kot pri nekadilcih. Iz vseh dosedaj nabranih izkušenj je s popolno gotovostjo možno napovedati, da bi s prenehanjem kajenja ali z izdelavo cigaret, ki ne bi vsebovale karcinogenih snovi, preprečili svetovno epidemijo pljučnega raka, ki dandanes ubija vsako leto na tisoče kadilcev;

— **bronhitisom in emfizemom:** tudi za to obolenje so številne epidemiološke raziskave potrdile tesno povezavo med težino obolenja in številom pokajenih cigaret. Pri tem obolenju predstavljajo glavno spremembo progresivno zoženje dihalnih poti in posledično poslabšanje pljučnih funkcij s hipoksemijo. Prenehanje kajenja pri tem obolenju bistveno izboljša zdravstveno stanje tudi po večletnem kajenju, v kolikor ni prišlo na pljučih že do ireverzibilnih sprememb. Poleg kajenja, povzročajo kronični bronhitis še onesnaženje zraka in prah. Ugotovili pa so, da do bronhitisa in emfizema običajno ne pride pri nekadilcih celo v predelih z močnim onesnaženjem zraka (urbana ali industrijska polucija);

— **ishemičnim srčnim obolenjem:** smrtnost zaradi tega obolenja se v zadnjih treh desetletjih neprestano povečuje. Računajo, da umre v civiliziranem svetu za to boleznijo tretjina vseh moških med 35. in 64. letom starosti. Prospektivne epidemiološke raziskave so pokazale, da je smrtnost zaradi ishemičnega srčnega obolenja večja med kadilci kot med nekadilci, da se povečuje s številom cigaret in da je nižja pri tistih, ki prenehajo kaditi. Krivca za spremembo na srcu sta nikotin, ker sprošča kateholamine, ki na več načinov oškodujejo ožilje in srčno mišico ter karboksihemoglobin, ki nastajajo pri izogrevanju cigarete. Pri tem obolenju lahko predstavlja kajenje samostojni rizični faktor ali deluje vzajemno s drugimi glavnimi rizičnimi faktorji;

— **splošno arteriosklerozo:** obstajajo podatki o tem, da kajenje pospešuje pojav splošne arterioskleroze.

S kajenjem je povezano tudi pogostejše obolenje za naslednjimi drugimi boleznimi:

- peptičnim ulkusom,
- rakom ustne votline, grla in požiralnika,
- rakom sečnega mehurja.

Možne so tudi različne komplikacije v nosečnosti ter v razvoju otrok pri ženah, ki kade.

UKREPI ZA PREPREČEVANJE KAJENJA

1. Spremembe kadilskih navad.

— S farmakološkimi in psihoterapevtskimi metodami motivirati ljudi, da prenehajo kaditi. Klinike, ordinacije splošnih zdravnikov in informativni letaki lahko pomagajo ljudem, ki sami žele prenehati s kajenjem.

— Zmanjšanje količine dima: čeprav je moč preprečiti obolenja, ki jih povzročajo kajenje le s popolnim prenehanjem, moramo upoštevati tudi možnosti za zmanjšanje rizičnih faktorjev. Kadilcem, ki ne morejo povsem prenehati s kajenjem, lahko svetujemo, da:

- manj kadijo,
- manj inhalirajo,
- puščajo daljši ogorek,
- potegnejo manj dimov iz vsake cigarete,
- jemljejo cigareto med posameznimi vdihom iz ust.

Take nasvete glede spremembe kadilskih navad bi lahko vsebovale vse cigaretne škatle in zavitki.

— Zmanjšanje škodljivih komponent tobaknega dima: v dimu so najbolj škodljivi katran, ogljikov monoksid in nikotin. Katran vsebuje več karcinogenov, od katerih so najpomembnejši policiklični

ogljikovi vodiki pa tudi nitrozamin in beta-nartilamin sta prisotna v manjših količinah. Dražeče snovi predstavljajo akrolein in dušikovi oksidi. Od kokarcinogenov sta predvsem pomembna krezol in fenol. Na več načinov je mogoče zmanjšati količino katrana in nikotina: s filtri, z različnimi vrstami tobaka, z boljšim izogrevanjem in z raznimi tehnološkimi postopki pri izdelavi cigaret. Kadilci, ki ne morejo prenehati s kajenjem, na ta način sicer zmanjšajo nevarnost obolenja, ne morejo pa je seveda povsem preprečiti.

— V nekaterih državah uradno objavljajo analize testiranja cigaret glede na vsebino katranskih snovi in nikotina, ne pa tudi ogljikovega monoksida. Koristno bi bilo, ako bi vse države uvedle redne analize različnih vrst cigaret tako, da bi lahko potrošniki izbirali med najmanj škodljivimi.

2. Vzgojni ukrepi.

Problem vzgoje bi moral obsegati:

- vzgojo zdravstvenega kadra;
- vzgojo prebivalstva. Učinkovite sisteme imajo v ZSSR in ZDA, kjer uporabljajo različna komunikacijska sredstva;
- vzgojo otrok. Problem kajenja bi moral biti zajet v redno zdravstveno vzgojo.

3. Zakonodaja v zvezi z bojem proti kajenju.

Predvsem je potrebno sprejeti ukrepe, ki bi preprečevali mladim ljudem privajanje na kajenje (v nekaterih deželah kadijo 40 odstotkov mladine do 18. leta). Nekaj držav je zato prepovedalo prodajo cigaret do 16. leta. V Bolgariji je prepovedana prodaja otrokom in mladoletnikom, prav tako na Koreji. V vseh deželah pa — zaradi velikega števila prodajnih avtomatov — ta ukrep ne bi bil učinkovit.

Na Švedskem in Angliji so zdravstveni organi skupno z izdelovalci in uvozniki tobaka izdelali zakonik, ki se ukvarja z reklamiranjem kajenja.

Glavne ovire za sprejemljive in uresničljive ukrepe leže v koristih, ki jih imajo posamezne države od prodaje in izdelave tobaka ter od oglaševanja. Vprašanje je tudi, kakšen uspeh bi imela prepoved oglaševanja v adviovizualnih sredstvih, dokler takega ukrepa ne bi storile vse ali vsaj večina dežel.

PREPOVED KAJENJA

Nekatere države so prepovedale kajenje v kinodvoranah, gledališčih, javnih prometnih sredstvih, šolah, delovnih mestih in bolnišnicah. Tudi v uradih Svetovne zdravstvene organizacije so prepovedali kajenje. V ZSSR je kajenje prepovedano v vseh zdravstvenih ustanovah, šolah, deloviščih in v številnih uradih. V Belgiji, na Češko-slovaškem, Poljskem in Portugalskem, v Romuniji in Turčiji je kajenje prepovedano v šolah, kar velja tudi za nekatere šole na Švedskem. Bolgarija, Poljska, Romunija in Mehika imajo naštetih mesta, kjer je kajenje prepovedano.

ZAKLJUČKI

Epidemiološke raziskave v številnih državah so pokazale, da je kajenje pomemben vzročni faktor pri pljučnem raku, kroničnem bronhitisu in emfizemu, ishemičnem srčnem obolenju in obstruktivnem obolenju periferne ožilja. Pokazale so tudi, da ima kajenje vlogo pri nastanku raka na jeziku, grlu in požiralniku, na pankreasu ne mehurju; da je povezano z abortusom, mrtvorojenimi in perinatalno smrtnostjo; ter z gastroduodenalnim ulkusom.

Raziskave so potrdile prisotnost karcinogenov in dražečih snovi v katranu cigaretne dima. Poznane škodljive komponente dima vključujejo katran, nikotin in ogljikov monoksid. Veliko milijonov življenj je vsako leto prizadetih zaradi kajenja.

V primerjavi z neznatnimi koristmi, ki jih nudi kajenje za lajšanje trenutkov stresnih situacij, je škoda, ki jo povzroča neprimerljivo večja.

Nekatere države so v zadnjih letih napravile velik napredek pri preprečevanju prekomernega kajenja. Po njih bi se morale zgledovati ostale dežele. Uspehi, ki so jih te države dosegle, opravičujejo zupanje v izboljšanje stanja tudi pri ostalih državah, članicah SZO, ki bodo uvedle podobne ukrepe. Nekadilce je potrebno zaščititi s prepovedjo kajenja na javnih krajih, kar ima kot stransko posledico še ta pozitiven učinek, da kadilci manj kadijo in da postajajo vedno bolj osveščeni glede škodljivosti kajenja.

(Ponatis iz »POROČEVALCA« št. 2/76)

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ZELEZARNA STORE — Izhaja enkrat mesečno — Uredniški odbor: Gradišnik Frido, Ivačič Zdravko, Knez Peter, dipl. ing., Oevirk Stane ing., Umnik Mitja iur, Uršič Rudi, Zmahar Ivan — Odgovorni in glavni urednik: Oevirk Stane ing., pomočnik urednika: Uršič Rudi — Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.

KADROVSKE VESTI

V mesecu oktobru so bile v naši organizaciji združenega dela naslednje kadrovske spremembe.

Novi člani naše organizacije združenega dela so:

Breda Gornik, NS administrator iz tovarne traktorjev v izgradnji; Viktor Planinšek, KV vodovodni inštalater, Janko Brečko, NK delavec in Boško Gajšek, NK delavec, vsi iz mehanične delavnice; Avguštin Kerneža, NK delavec, iz transportnega obrata; Nikolaj Blažun, KV RTV mehanik iz merilne službe; Stanislav Mačkovešek, NK delavec, Uzevir Kalabič, NK delavec, oba iz valjarne I; Branko Tanšek, KV modelni mizar iz modelne mizarne; Cvetko Antlejš, NK delavec iz jeklarne II; Franc Plavčak, NK delavec iz jeklarne I; Boris Ščurek, KV ključavničar iz vzdrževanja transportnih sredstev; Rudolf Gračner, NK delavec iz elektroplavža; Matilda Kočar, KV prodajalka iz finančnega sektorja.

Iz JLA so se vrnil:

Mirko Turnšek, PK ključavničar; Srečko Gobec, KV rezkalec; Stanko Gajšek, KV strugar, vsi iz obdelovalnice litine; Vladimir Pečnik, KV električar iz elektroobrata; Jože Amon, NK livar iz livarne I; Branko Zavšek, SS kemijski tehnik iz kemijskega laboratorija; Anton Kukovič, NK delavec iz livarne II; Stanislav Horjak, NK delavec iz valjarne II; Marjan Nežmah, NK delavec iz valjarne I; Branimir Rebernak, PK strugar iz obdelovalnice valjev; Vido Čadej, KV modelni mizar iz modelne mizarne; Alojz Jost, PK premikač iz transportnega obrata.

Vsem želimo prijetno počutje med nami!

Samovoljno so zapustili delovno organizacijo:

Rifat Duran, PK voznik viličarja iz jeklarne I, Ferid Ljutič, PK zidar iz stanovanjsko gradbene enote, Bojan Lesnika, plamenski rezalec iz valjarne II, Zdravko Rožič, PK strugar iz obdelovalnice litine, Cvetko Gajšek, NK delavec iz livarne II, Rizah Kičina, NK delavec iz livarne I, Branislav Milojević, NK delavec iz livarne I, Srečko Mesarič, NK delavec iz valjarne I.

Po lastni želji so odšli iz delovne organizacije:

Vera Simović, ekonomski tehnik iz finančnega sektorja, Vladislav Amič, delovodja iz jeklarne II, Namon Statovci, KV strugar iz obdelovalnice valjev, Živanka Pucarevič, elektrotehnik iz ekonomsko-organizacijskega sektorja, Josip Križanec, NK delavec iz jeklarne

V JLA so odšli:

Husein Mujič, PK voznik viličarja iz livarne I; Mirko Tomušilović, NK delavec iz mehanične delavnice; Ivan Romih, PK ključavničar iz obdelovalnice valjev; Karl Grobin, KV talilec iz jeklarne II; Leopold Guček, PK varilec iz livarne II; Franc Boršič, KV strojni kalupar iz livarne II; Milan Kitak, KV strojni ključavničar iz valjarne II; Janko Hostnik, KV strojni ključavničar iz obdelovalnice valjev; Anton Klenovšek, KV strojni klju-

čavničar iz elektroobrata; Marko Pirhmajer, komercialni tehnik iz konsignacije tovarne traktorjev; Alojz Guzej, strojni ključavničar iz mehanične delavnice; Janez Stojan, NK delavec iz valjarne II; Miran Pintar, KV elektromehanik iz elektroobrata; Drago Kos, KV elektromehanik iz elektroobrata; Stanislav Korez, KV elektromehanik iz elektroobrata; Martin Bevc, NK delavec iz livarne II; Milenko Anzeljc, KV elektromehanik iz elektroobrata; Peter Bračun, dipl. ing. metalurgije iz jeklarne II; Janko Pungershek, PK avtogeni rezalec iz valjarne I; Jože Murn, NK delavec iz valjarne I; Ivan Močnik, KV strugar iz mehanične delavnice; Ivan Podgoršek, KV modelni mizar iz modelne mizarne; Ivan Rataj, KV strugar iz obdelovalnice litine; Milan Šmigovec, PK vrtalec iz obdelovalnice litine; Anton Horvat, KV rezkalec iz obdelovalnice litine.

Na novo življenjsko pot so stopili:

Franc Gaber iz jeklarne II; Anton Kovačič iz tovarne traktorjev; Vinko Vodeb iz valjarne; Cvetoslav Živković iz livarne I.

Vsem želimo obilo družinske sreče!

Naračaja v družini so dobili:

Ivan Milutin iz valjarne II; Anton Gajšek iz transportnega obrata; Marjan Kolar iz jeklovleka; Martin Trbovc iz mehanične delavnice; Marton Šotanji iz valjarne I; Anton Brečko iz valjarne II; Momčilo Tepič iz valjarne II; Franc Koprivc iz valjarne I; Franc Pušnik iz valjarne II.

Vsem iskreno čestitamo!

DISCIPLINSKI PREKRŠKI

HUJE SO KRŠILI DELOVNO DOLŽNOST:

1. MIRKO PRIVŠEK, jeklarne I, dne 3. 9. 1976, malomarno izvršil delovno obveznost — JAVNI OPOMIN.

2. JOŽE ŽLENDER, jeklarne I, 20. 7. 1976 neopravičeno izostal z dela — JAVNI OPOMIN.

3. SRETKO ĐUMIČ, jeklarne I, dne 11. 9. 1976, fizični izpad — JAVNI OPOMIN.

4. STIPO LUKIČ, jeklarne I, dne 29. 5., 15. 6., 28. in 29. 8. 1976 neopravičeno izostal z dela — JAVNI OPOMIN.

5. DUŠAN SELIČ, valjarne I, dne 24. 8. 1976 neopravičeno izostal z dela — JAVNI OPOMIN.

6. JOŽE PEER, valjarne II, dne 11. in 15. 9. 1976 neopravičeno izostal z dela — JAVNI OPOMIN.

7. KAREL GRAČNER, valjarne II, dne 2. 5. 1976 povzročanje nerada — JAVNI OPOMIN.

8. ALOJZ PAHOLE, valjarne II, dne 2. 5. 1976 povzročanje nerada — JAVNI OPOMIN.

9. VIKTOR MALEC, valjarne II, dne 2. 5. 1976 povzročanje nerada — JAVNI OPOMIN.

10. JOŽE ŠKOFLEK, neodgovorno izvrševanje delovnih obveznosti — JAVNI OPOMIN.

11. SREČKO ZUPANC, orodjar na MO, dne 16. in 17. 8. 1976 prišel vinjen na delo — JAVNI OPOMIN.

12. FRANC GAJŠEK, (Branko), dne 17. 7. 1976 malomarno izvrševanje del. obveznosti — JAVNI OPOMIN.

NOVE KNJIGE

Maynard H. B.: Industrijski inženjering, S-2706/I, II, III, I, 1974.

Vukelja D.: Termodinamika rezanja, 1970, S-2763.

Milačić V. R.: Dinamika mašinskih sistema na primenu alatne mašine, 1969, S-2768.

Puhar P.: Tehnologija odrezavanja, 1966, S-1798.

Milačić V.: Tehnološki sistemi, 1971, S-2766.

Kamatne i anuitetske tablice, 1973, S-2775.

Podovi... u zgradama 0415, I, 1972.

Politički sistem, prilog nauci o čovjeku i samopr. 1973, S-2773.

Politika kvalitete u proizvodnji i potrošnji, 1973, S-2773.

Limpel Ivan: Varjenje nerjavnih, kemično in v ognju obstojnih jekel, Lj. 1974, S-3625.

Metallurgical microscopy, 1966, S-2780.

Mašinska hidravlika, 1972, S-2782.

Legiertes Gusseisen, 1974, 3503.

Prosečne norme u građevinarstvu, 1974, S-3261/II, III.

Milković S.: Tehnički priručnik za strojarstvo i građevinsku industriju, S-2785.

Faruk Muštović: Tečni naftni plin propan-butan, 1974, S-2786.

Avčin: Preizkušanje električnih strojev, 1973, S-2787.

Girardet: Elektrowaerme, Theorie u. Praxis, 1974, S-2788.

Problemi i perspektiva investicionih ulaganja, 1974, S-3632.

Lipovec F.: Teorija organizacije, 1974, S-2789.

Hierarhija, mednarodna raziskava, 1975, S-2791.

Kyovsky R.: Konvencije in priporočila mednarodne organizacije dela, 1975, S-2794.

Panzer-Beitler: Arbeitsbuch der Oelhydraulik, 1969, S-2799.

Gröth: Kondenswirtschaft, 1974, S-2800.

Tabellenbuch fuer die Gastechnik, 1973, S-2797.

Wirtschaftliche Zerspannung, 1973, S-0433.

Kavčič B.: Sodobni sociološki problemi samoupravljanja v podjetjih 1972, S-0432.

Čapek Dragan: Poljoprivredni traktori, 1973, S-0435.

Stanković V.: Tehnologija mehaničke obrade metala, 1973, S-0434.

OBVESTILO

Gasilsko društvo Železarne Štore priredi dne 31. 12. 1976 v Kulturnem domu v Štoreh

»SILVESTROVANJE«

Rezervacije dobite pri dežurnih gasilcih v Gasilskem domu.

Vabljeni

Montage im Maschinenbau, 1974, S-2803.

Rockstroh W.: Technologische Betriebsprojektierung, 1973, S-2802.

Fachkunde für Traktoren- und Landmaschinen Schlosser, 1966, S-2801.

Tehnologischer Planung, 1974, S-2800.

Materialno poslovanje v industrijskem podjetju, 1974, S-2806.

Richtwerte für die Kalkulation im Maschinenbau, 1960, S-3636.

Finansisko upravljanje u organizacijama udruženog rada, 1975, S-2805.

Büttner: Kleincomputer sinnvoll auswahlen und einsetzen, S-2807.

Grivčev V.: Inflacija u SFRJ, 1975, S-2808.

Traktori »Belarus« 1975, S-0442.

Predpisi o sodiščih združenega dela, 1975, S-0445.

Mednarodna konferenca o brusilni tehniki, 1973, S-3642.

Zbirka zakona o industriskoj svojini, 1975, S-0455.

Renij i tehnečij, 1975, S-2810.

Čugunoe litje v stankostroenii, 1975, S-2811.

Wasmuth J.: Das Stranggiessen von Stahl, 1975, S-0454.

OBJAVA

V skladu s 33. členom samoupravnega sporazuma o MRZD TOZD ViT Železarne Štore objavljamo naslednje prosto delovno mesto:

VODJA PREVENTIVNEGA STROJNEGA VZDRŽEVANJA V ŠTORAH I.

Poleg splošnih mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

— da ima visokošolsko izobrazbo strojne smeri

— da ima 4 leta ustrezne prakse

— da ima organizacijske, koordinacijske in gospodarske sposobnosti

— da je družbenopolitično aktiven in neoporečen ter

— da vsaj pasivno obvlada en tuj jezik.

Kandidat ima pri vodstvu TOZ ViT na vpogled organizacijski elaborat, lahko pa dobi tudi bolj podrobne informacije o delovnih zadolžitvah.

K prijavi naj kandidat priloži kratek opis dosedanjega strokovnega in družbenopolitičnega dela.

Pismene prijave sprejema kadrovski sektor Železarne Štore do 13. 12. 1976.

Kadrovski sektor

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi moje-ga moža in očeta

JOŽETA LEVEC

se iskreno zahvaljujemo Železarni Štore za godbo in venec, sindikatu za denarno pomoč in venec ter sodelavcem iz tovarne traktorjev za venec in tudi njegovim sodelavcem za spremstvo Prav vsem iskrena hvala.

Žalujoča žena Marija, sin Milan z ženo Marjano

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moje drage mame

MARIJE FRECE

se iskreno zahvaljujem sodelavcem mehanične delavnice za izrečeno sožalje in darovan venec.

Žalujoča hči Marija Vrhovnik